سرلاري
۲۵

پوهاند غضنفر

له شپنې تر ډاکتري

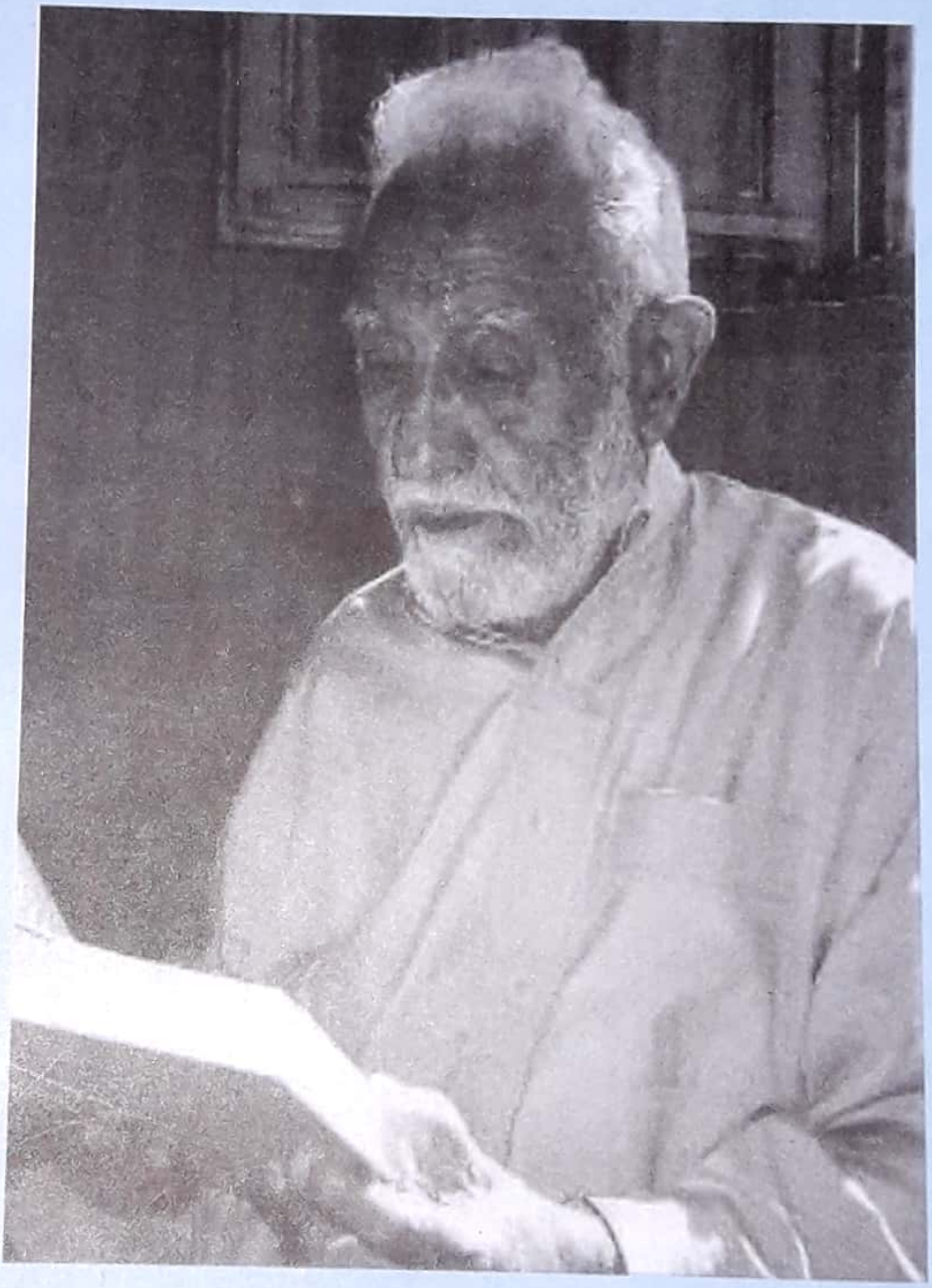

امیرجان وحید احمدزی

Scanned by CamScanner

فهرست

ګڼه	سرلیک	مخ
۱	یو بریالی انسان	٦
۲	ډاکټر غضنفر څنګه بریالیتوب ته ورسېد؟	۸
۳	کمکی شپونکی	۱۱
۴	پوښتونکی او پلټونکی ذهن	۱۳
۵	زحمت او شهرت	۱۵
٦	د ښوونځي هیله	۱۷
۷	د ښوونځي پیل	۱۹
۸	د ښوونځي پرېښودل	۲۲
۹	استقلال لپسه کې د شمولیت هیله	۲۵
۹	نرسنګ ښوونځی	۲٦
۱۰	د ژبو زده کړه	۲۹
۱۱	عملي کار	۳۳
۱۲	لومړنی دنده	۳۷
۱۳	د طبابت مینه	۳۹
۱۴	شپې دارالمعلمین	٤۱
۱۵	د سویې ازموینه	٤۳
۱٦	حبیبیه لپسه	٤٦
۱۷	پېژندنه	۵۲
۱۸	زندانې کېدل	۵٤

Scanned by CamScanner

۱۹	د يوې فرانسوی د ژوند ژغورل	٥٦
۲۰	بيروت امريکايي پوهنتون	٥٨
۲۱	د ډاکټر غضنفر شخصيت	٦٢
۲۳	وطن پالنه	٦٦
۲۴	د ايډز د تشخيص لابراتوار	٦٩
۲۵	د سيروم جوړولو فابريکه	۷۱
۲۶	ببلابېلې دندې	۷۳
۲۷	د پوهاند غضنفر د خدمتونو قدرداني	۸۱

Scanned by CamScanner

یو بریالی انسان

انسانان چې څومره د رنګونو، خویونو او ځانګړنو له پلوه متفاوت دي نو همدومره يې د ژوند ډول، ستونزې او کړاونه هم سره توپير لري، مګر په دوی کې هغه تر نورو بریالي دي چې خپلو لويو موخو او ارمانونو ته د رسېدو لپاره له ناخوالو سره مبارزه او هلې ځلې کوي.

ښاغلی سید الف شاه غضنفر هغه بریالی انسان وو چې د خپلې پیاوړې ارادې، ټینګ عزم، پوهې او مسلسلو کوښښونو له امله يې خپلو موخو، هیلو او ارمانونو ته د رسېدو لپاره د ستونزو او ناخوالو هیڅ پروا و نه لرله.

د لوګر په کلنګار کې خپلې بې وزله کورنۍ نوموړی شپنې ته سوق کړ، خو ده د ښوونځي شوق وکړ. د خپل استعداد او زحمتونو له برکته يې د ښوونځي دولس کاله په اته کاله کې تمام کړل. د لومړي ټولګي په ۱۹ ورځ د ښوونځي مسوولینو د هغه وړتیا ته په پام نوموړی دویم صنف ته ولېږه، څه کم دوه میاشتې وروسته په کلنۍ ازموینه کې دریم ټولګي ته دویم نومره کامیاب شو او بیا تر پایه اول نومره وو.

په کابل کې د اووم او اتم ټولګي له لوستلو او یو کال عملي کار وروسته يې شپې دارالمعلمین ولوست او چې د سویې ازموینه يې ورکړه، نو د حبیبیه لېسې دولسم ټولګي ته بریالی او کال وروسته په دویمه درجه ورځخه فارغ شو.

Scanned by CamScanner

بیروت امریکایي پوهنتون کې د ۵۰ هېوادونو د زرګونوممتازو زده کوونکو په منځ کې حبیبیه لېسه اوله درجه شوه او د دغې اول نومرګی له برکته د حبیبیه لېسې زده کوونکي یاد پوهنتون ته د داخلېدو له ازموینې معاف شول، ځکه په همغه کال پوهنتون پرېکړه وکړه، چې له دې وروسته د افغانستان حبیبیه لېسې زده کوونکي له ازموینې پرته بیروت امریکایي پوهنتون ته شاملېدلی شي.

ښاغلي غضنفر د خپلو علمي کارونو او څېړنو له امله چې کومې نغدې ډالۍ ترلاسه کړې، نو هغه یې په افغانستان کې د بیوشیمي ډیپارټمنټ، د سیروم جوړولو کارخانې او د علي اباد روغتون په عملیات خونه کې د هوا د تصفیې دستګاه په جوړولو او نورو ګټورو کارونو ولګولې.

نوموړي هېواد ته له راستنېدو وروسته د ځوانو طبیبانو د روزنې ترڅنګ د علمي او عملي طبابت په برخو کې ډېر ګټور کارونه او خدمتونه وکړل.

د استاد سید الف شاه غضنفر له شخصیت، ژوند، کارنامو او خدمتونو څخه خبرېدل د ځوانانو لپاره په دې ګټور دي چې هغوی ته د خپلو هیلو د پاللو لپاره روحیه، انګېزه او انرژي ورکوي او عملاً دا ورښیي چې له ستونزو، خنډونو او ناخوالو سره څنګه مبارزه وکړي او څنګه په دې وتوانېږي چې خپلو موخو ته ځانونه ورسوي.

د ډاکټر صاحب ظاهر ایوبي دې کور ودان وي چې د پوهاند صاحب غضنفر ویډیویي مرکه یې راکړه او د دې کتاب په لیکلو مې ورڅخه ډېره ګټه واخیستله.

Scanned by CamScanner

ډاکټر غضنفر څنګه بریالیتوب ته ورسېد؟

بې وزلي، ناچاري او ګڼې نورې ناخوالې تقریباً د هر افغان د ژوند یوه برخه ده او دغو ناخوالو د ډېرو ځوانانو د ژوند رنګونه او مخونه پیکه کړي دي، مګر هغوی چې د ژوند د ستونزو او ناخوالو پروا نه ده کړې او پر وړاندې یې خپل همت له لاسه نه دی ورکړی او په مېړانه یې خپلې مبارزې ته ادامه ورکړې، هغوی بیا نه یوازې د ځان بلکې د نورو لپاره هم غوره مثالونه ګرځېدلي دي.

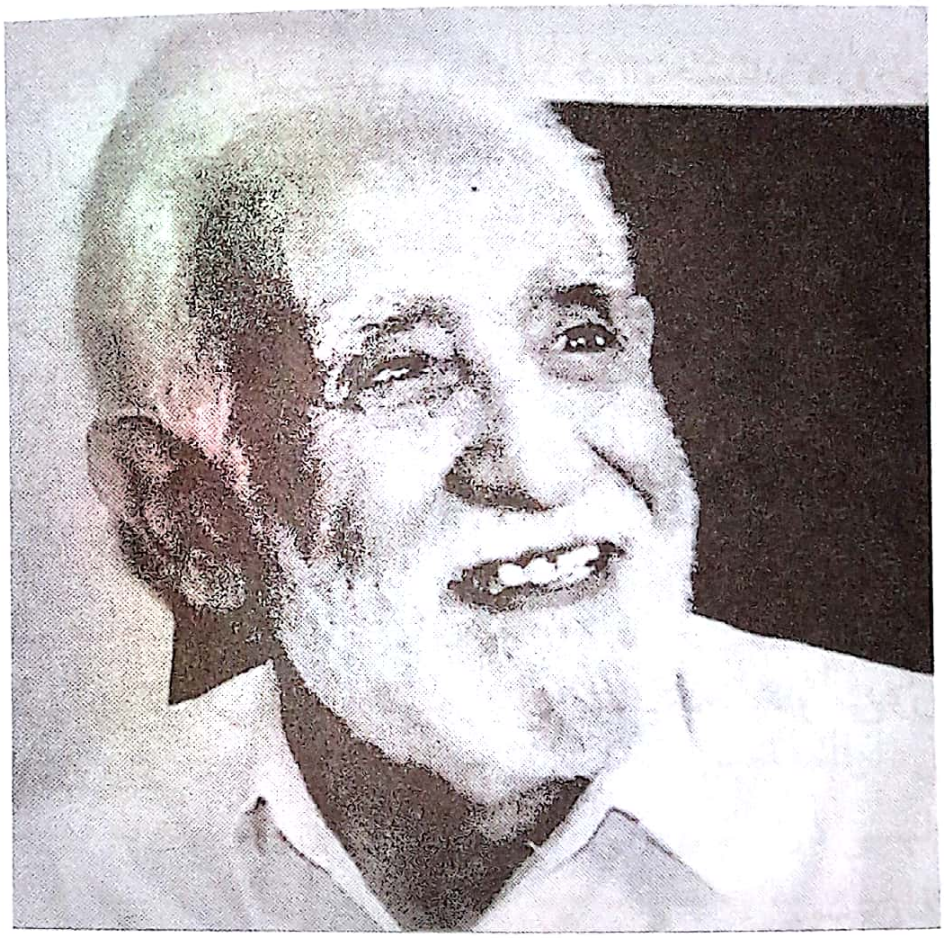

پوهاند سید الف شاه غضنفر

Scanned by CamScanner

بې وزلي، ناچاري او ګڼو نورو ستونزو او ناخوالو که د ډېرو افغان زلميانو د ژوند هيلې مړاوې او هغوی خپلو موخو او ارمانونو ته له رسېدو څخه پاتې کړي دي، نو ډېرو استراحت طلبو ته يې خپلو هيلو او موخو ته د نه رسېدو په برخه کې د هغوی د لتې او تنبلۍ د پټولو او له ملامتيا څخه د خپلو اوړو د سپکولو لپاره اسانه پلمې هم برابرې کړې دي.

مګر ځينو بيا خپلو هيلو او موخو ته د رسېدو په لاره کې د بې وزلۍ او ناچارۍ په ګډون د ډېرو نورو ستونزو او ناخوالو هيڅ پروا نه ده لرلې. په خپل ټول قوت او ټينګه اراده يې له ستونزو او ناخوالو سره مبارزه او خپلو موخو ته د رسېدو پرلپسې کوښښونه کړي دي او بالاخره په دې توانېدلي چې هم خپلو موخو او هم د بريالېتوب هسکو پوړيو ته په اسانه ځانونه ورسوي.

پوهاند ډاکټر سيد الف شاه غضنفر يو له هغو بريالیو، مبارزو، مستعدو او زحمتکشو انسانانو څخه دی، ځکه نوموړی له يوې بې وزله کورنۍ او محروم کليوالي چاپېريال څخه په دې وتوانېده چې په همغه تنګي زلميتابه کې خپلو موخو، ارمانونو او هيلو ته منډ وباسي او يوازې د خپلې پوهې، هڅو، زحمتونو او خدای ورکړي استعداد پر مټ د بريا مزلونه او منزلونه ځانته را لنډ کړي.

د ښاغلي پوهاند ډاکټر سيد الف شاه غضنفر په څېر د لويو انسانانو له ستونزو، تجربو، بریاو او لاسته راوړنو د ډک ژوند داستان اوسنيو ځوانانو ته د پرلپسې کوښښونو او زحمتونو د ګالل روحيه او خپلو هيلو ته د رسېدلو لپاره انګېزه او انرژي ورکوي.

Scanned by CamScanner

د ښاغلي پوهاند سید الف شاه له ژوند ، شخصیت، پوهې او کوښښونو سره د دوی بلدتیا عملاً دا وړښیي چې څنګه په ستونزو او ناخوالو برلاسي شي او د خپل ژوند لوری د بریا او نېکمرغۍ په لور ورسیخ کړي. کله چې ځوانان دا ولولي چې یو کلنګاری او لوګری ځوان څنګه په دې وتوانېده چې د بې وزلي او د پلار د مخالفت باوجود یې له شپنې څخه د کلي ښوونځي ته لاره وموندە او بیا یې خپل دغه حیاتي او علمي مزل ان تر لبنان او امریکا پورې وغځاوه. نومورې د پرلپسې زحمتونو او کوښښونو پر مټ دهبواد او سیمې په کچه د یو نومیالي ډاکټر، پوهاند او مستعد شخصیت په توګه وځلېده.

ډاکټر غضنفر په خپله پوهه، وړتیا او زحمتونو دا ثابته کړه چې انسانان بریالي نه زېږي، بلکې په خپلو کوښښونو او زحمتونو بریالیتوب ته رسېږي، نو ځوانانو ته ښایي چې د نومورې د ژوند او کارنامو په اړه لا ډېر ځان پوه کړي او له هغه څخه په الهام اخیستو دا زده کړي چې د خپل ژوند ستونزې او ناخوالې څنګه شاته پرېږدي.

پوهاند سید الف شاه غضنفر د خپلې پېښې لوی او خدمتګار انسان وو. هغه به د خپلو غوره خدمتونو، علمي او څېړنیزو فعالیتونو او د قدر وړ کوښښونو او زحمتونو له امله تل یاد او ښاد وي.

Scanned by CamScanner

کمکی شپونکی

نهه کلن سید الف شاه چې د شپنې پرځای یې له ښوونځي سره ډېره مینه وه، نو هر سهار به یې زړه نا زړه خپلې مېږې له کوره څړځای ته بېولې، ورځ به یې په غرو، رغو، دښتو او ورشوګانو کې تېره کړه، غرمه یا مانښام لمر لوېده مهال به یې خپلې مېږې له ګیږلو او شمېرلو وروسته بېرته کاله ته راوستلې.

پوهاند غضنفر

Scanned by CamScanner

نوموړي د نورو ډېرو ماشومانو برعکس لا په کمکيني خپل وور زړه ښوونځي پورې تړلی وو، خو د کورنۍ د بې وزلۍ او له ښوونځي سره د پلار د بې علاقګۍ له امله يې ښوونځي ته د تلو مينه او هيله تل په زړه کې پاللې له ځانه سره يې ښوونځي ته د تلو لارې او ګودرې لټولې، خو د خپلې کورنۍ او په ځانګړي ډول د پلار مخالفت يې په خپل بيا بيا ټينګار او زاريو نرم او بالاخره يې قانع کړ.

دغه ماشوم شپونکي د مني په يوه لمرينه ورځ خپل کلي سيدانو کلا ته ور څېرمه د سين تر غاړې په مرنډ باندې پښې غځولې وې. مېږې يې په ورشو کې څړلې. د بغل له جيب څخه به يې موتی را ډک کړ، بيا به يې يوه يوه سنځله خولې او د هغې زړی به يې روانو اوبو ته وغورځاوه. له غورځولو سره سم به د سنځلې زړی د رنو او روانو اوبو تل ته ورسېد.

د اوبو په تل کې د سنځلې د زړې ډوبېدو د ښاغلي سيد الف شاه غضنفر وور، خو پوښتونکی او پلټونکی ذهن په دې اړه په پوښتنو او هغو ته په ځواب موندلو بوخت وساته.

Scanned by CamScanner

پوښتونکی او پلټونکی ذهن

سید الف شاه له کوچنیوالي تر ډېره له خپل پوښتونکي او پلټونکي ذهن سره بوخت وو، له ځانه يې عجيبې او غريبې پوښتنې کولې او بيا به يې له دقيق غور او فکر وروسته خپلې پوښتنې په خپله ځوابولې.

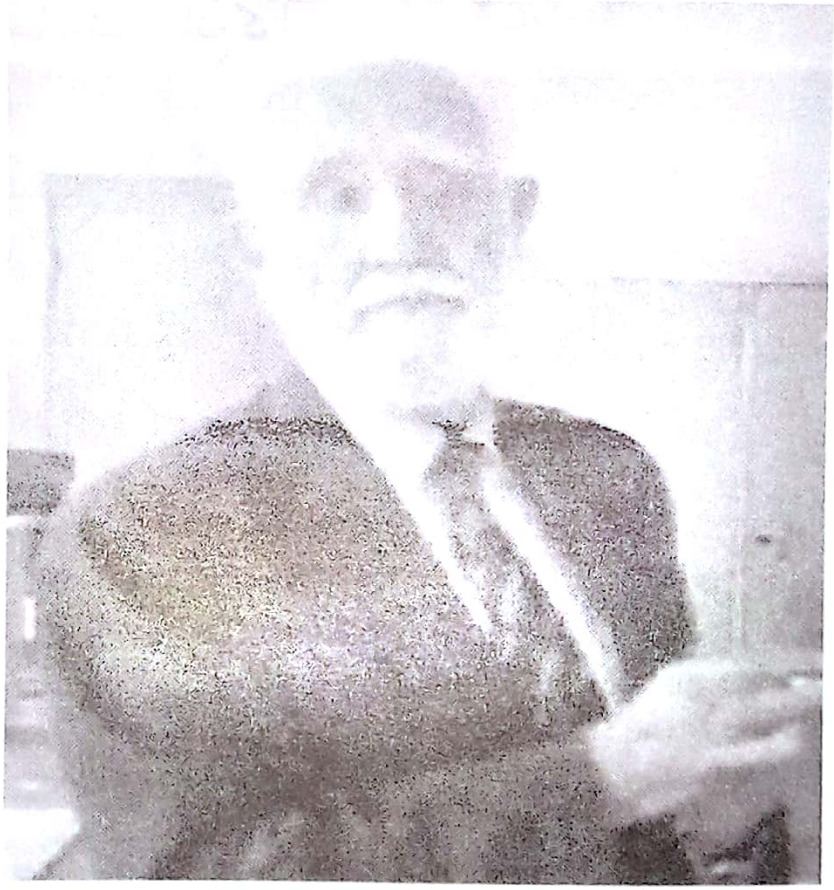

ډاکټر سید الف شاه غضنفر

د روانو اوبو په سر د لرګيو نندارە ورته په زړه پورې او پوښتونکې وه. د سنځلو زړو او د لرګيو ټوټو ته په کتو دا پوښتنه په ذهن کې ور وګرځېده، چې غټ لرګي د تکړه لامبوزن په څېر د اوبو په سر روان وي، خو د سنځلې

Scanned by CamScanner

کوچنی زړی چې د لرګي له جنسه دی په یوه شیبه کې د اوبو تل ته کوزېږي، مګر ولې؟

د یو نهه کلن ماشوم په ذهن کې د دغسې پوښتنو ورګرځېدل او بیا په خپله هغو پوښتنو ته د مناسبو ځوابونو موندل د هغه د عالي استعداد او پلټونکي ذهن ښودنه کوي. د دغه کوچني شپونکي له مهمو کمالونو څخه یو دا وو چې خپلو پوښتنو ته به یې په خپله ځوابونه لټول، مګر هر ساده ځواب په اسانه نشو قانع کولی.

دغه کلنګاري ماشوم د مناسب ځواب په موندلو څو ورځې مسلسل فکر کاوه، خو د هیڅ پوښتنې لپاره بې ځوابه نه پاتې کېده. د سنځلو په زړو له زیات فکر وروسته بالاخره دې پایلې ته ورسېد هر شی چې له اوبو دروند وي،نو اوبه یې ډوبوي او د سنځلې د زړې په څېر د اوبو شګلن تل ته کوزېږي، خو که یو شی څومره غټ هم وي خو چې له اوبو دروند نه وي، نو بیا یې اوبه نه ډوبوي او د لرګیو د ټوټو په څېر د اوبو په سر روان وي.

د ښاغلي ډاکټر ظاهر ایوبي په وینا ، سید الف شاه په لس کلنۍ کې د اوبو د ترکیبي اجزاو په اړه فکر وکړ او په خپل ذهن کې یې خپلې دغې پوښتنې ته داسې ځواب وموند چې که اوبه ماتې او تجزیه شي، نو بالاخره په وړو او نه تجزیه کېدونکو اجزاو بدلېږي.

کلونه وروسته نوموړی له ښوونکي اوري چې د اوبو مالیکول کوچنۍ اجزا هایدروجن او اکسیجن دي، مګر سید الف شاه په ۱۰ کلنۍ همدغه فکر کاوه چې اوبه له وړو اجزاو څخه جوړې دي او د ښوونکي په توضیحاتو کې یې د دغو اجزاو نومونه(هایدروجن او اکسیجن) زده کړل.

Scanned by CamScanner

زحمت او شهرت

سید الف شاه په کور، کلي او ښوونځي کې د ذهین او تکړه زده کوونکي په توګه شهرت وموند. د نوموړي د دغې وړتیا ځلا او ښکلا د هغه له کلي او ښوونځي پورې محدوده پاتې نشوه، ځکه د هېواد په کچه لا څه چې ان تر لیرې وطنونو پورې یې د پوهې شهرت خپور شو.

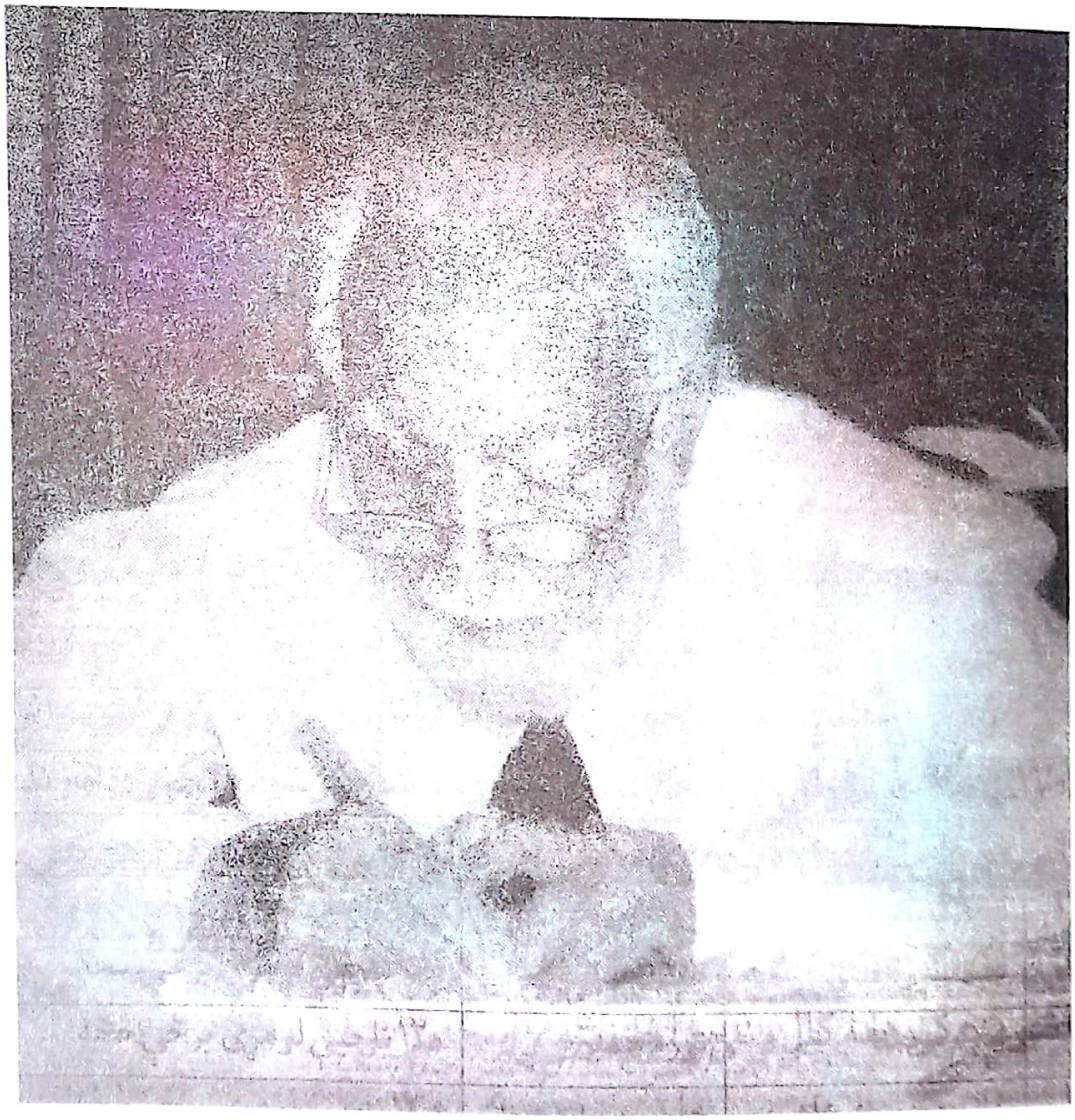

Scanned by CamScanner

حکومت چې په کوم کال سید الف شاه غضنفر له خپلو دوه نورو ټولګیوالو سره لبنان ته په بیروت امریکایي پوهنتون کې د طب په برخه کې د لوړو زده کړو لپاره واستاوه، نو د حبیبیه لیسې امریکایي مدیر لارسن هغوی ته ویلي وو چې د حبیبیه لیسې انتخاب شوي زده کوونکي تکړه دي، د شمولیت ازموینه مه ورځخه اخلئ.

په همغه کال د ښاغلي سید الف شاه غضنفر، رفیق وزیري او کبیر نورزي د وړتیا او هلو ځلو له برکته د نړۍ د ۵۰ ښلابښلو هېوادونو د ۲۰۰ زده کوونکو د نمرو د اوسط له مخې افغانستان او حبیبیه لیسه لومړی درجه شول.

سید الف شاه غضنفر د خپل خدایي استعداد او مسلسلو زحمتونو او کوښښونو پر مټ د هېواد او نړۍ په کچه د یو هڅاند او نوښتګر دانشمند او عالم او د یو ښاغلي او منلي شخصیت په توګه وځلېده او د همدغې وړتیا او ځلا له برکته یې شهرت تر لیرې وطنونو پورې خپور شو.

Scanned by CamScanner

د ښوونځي هيله

اکثره ماشومان په لومړيو کې په خپله خوښه نه، بلکې د کورنيو په هڅونه، دلاسا ينه، تينګار او حتی فشار ښوونځيو ته ځي، ځکه د کور له بلد چاپيريال څخه ماشومان په اسانه د ښوونځي نابلد چاپيريال ته ورتلو ته زړه نه ښه کوي.

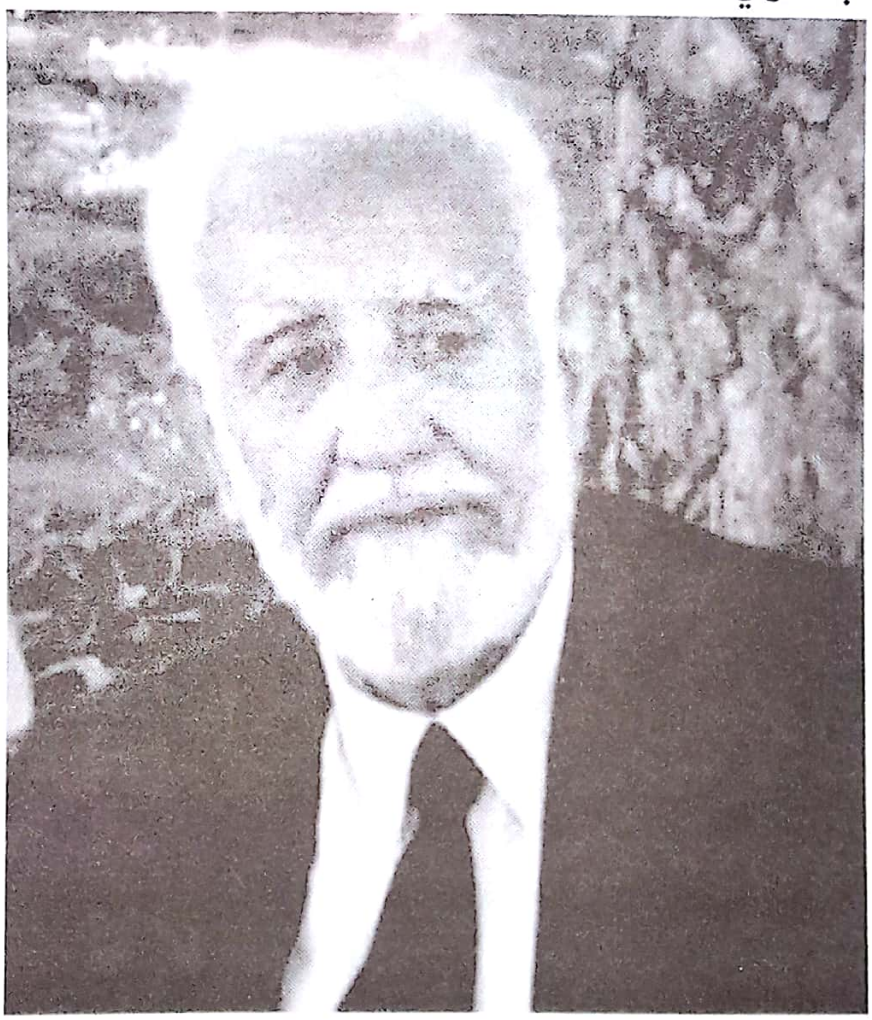

عموماً ماشومان په ښوونځي کې ځان خوندي نه ګڼي، د اوبو او خوړو اند ښنه ورسره وي. د ښوونکو او زده کوونکو له تونډ چلند، ځورولو او وهلو هم وېرېږي او همدارنګه د ښوونځي او ټولګي د اصولو او مقرراتو

Scanned by CamScanner

منلو او پرځای کولو ته هم زړه نازړه وي.

لنډه دا چې د دې او ورته نورو ستونزو او اندېښنو له امله ماشومان په اسانه د ښوونځي ورتګ ته زړه نه ښه کوي او په کلیوالو ماشومانو کې دغه وېره او ستونزه لا ډېره وي.

مګر ښوونځي ته د تلو په برخه کې د سید الف شاه ستونزې له ډېرو نورو افغان ماشومانو څخه متفاوتې وي. نومورې د بې وزلۍ او له زده کړې سره د نومورې د پلار د بې علاقګۍ له امله په اوه کلنۍ کې د ښوونځي پرځای شپنې پیل کړه.

کلونه وروسته د نومورې پوښتونکی او پلټونکی ذهن او ښوونځي ته د تلو لپاره د نومورې بیا بیا غوښتنه او مکرر ټینګار هغه له شپنې څخه راوګرځاوه، مګر لا یې هم ښوونځي ته د تلو چانس و نه موند، ځکه پلار یې د ښوونځي پرځای جومات ته واستاوه.

د الفبا له زده کړې وروسته یې لومړنۍ دینې زده کړې په جومات کې وکړې. د دیني درسونو د ښه او ژر زده کولو له امله ملا امام ورته خوشاله وو. د پنج کتاب ډېر شعرونه یې هم له ویلو وروسته په یادو پاتې کېدل.

په جومات کې د دیني درس ویلو پرمهال ښاغلي سید الف شاه خپلې د ښوونځي هیلې ته ځان نږدې احساساوه او ټینګ باور یې درلود چې ډېر ژر به له جومات څخه ښوونځي ته هم لاره وکړي.

Scanned by CamScanner

د ښوونځي پيل

يوازې د سيد الف شاه کليوال او جوماتوال د هغه له ذکاوت او استعداد نه وو خبر، بلکې د کلنګار لومړني ښوونځي مسوولينو هم د نوموړي د ورتيا ستاينې واورېدې او د همدغو ستاينو له امله د ښوونځي مسوولينو د هغه د موندلو پلټنه پيل کړه او په پوښتنه پوښتنه يې سيد الف شاه له خپلو مېرو سره يو ځای وموند.

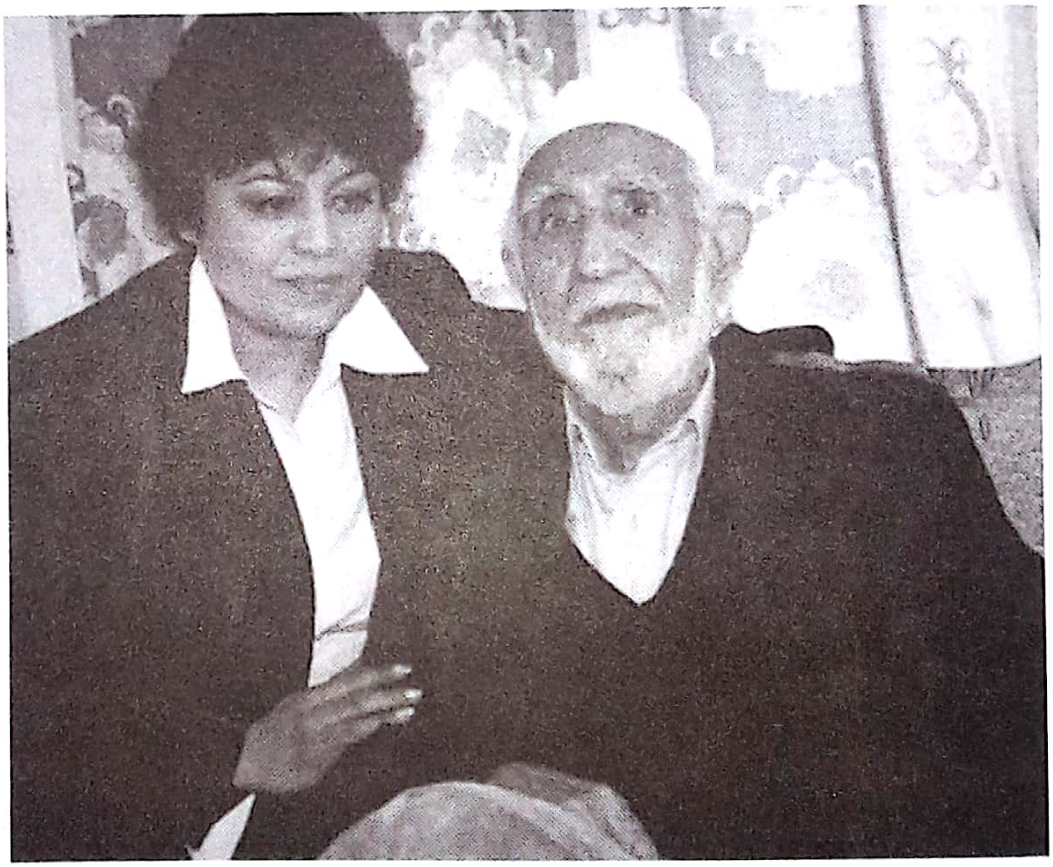

د ښوونځي ورغلي استازي نوموړی ښوونځي ته ورتلو ته وهڅاوه. هغه د ښوونځي له اورېدو سره له خوښۍ وغوړېده، خو له ښوونځي سره د خپل

Scanned by CamScanner

پلار د مخالفت ستونزه يې له دوی سره شریکه کړه.
ښاغلي سید الف شاه غضنفر په زړبودۍ کې د خپل ماشومتوب او ښوونځي ته د تلو په اړه وویل، وخت په وخت له ښوونځي څخه د سرمعلم په لارښوونه چپړاسي راتلو چې ښوونځي ته لاړ شم. د ښوونځي ملازم چې زموږ خپلوان وو چې کله به راغی چې ما ښوونځي ته بوځي، نو پلار به مې غوایي ورکړل ورته ویل به یې دا بوځه ځمکه دې وربانديې وړیا قولبه کړه، له ښوونځي تېرشه.
څو کاله مسلسل به چې د ښوونځي ملازم ورپسې ورغی، نو پلار به یې په یوه او بله تېرایسته، ښاغلی سید الف شاه وایي، بلاخره د ۱۳۱۹ لمریز کال په جوزا کې د کولنګار حاکم خبر شو، هغه پولیس را ولېږل. پولیس چې راغلل پلار مې راته ویل، مېږې ماته پرېږده لاړ شه ښوونځي ته دغه مهال ۱۴ کلن وم.
ښوونځي درې لومړي صنفونه لرل، زه یې اول ج کې داخل کړم. په دې ټولګي کې ډېر واړه ماشومان وو. په ګیلم له ونو لاندې کښناستلو. ماته ټول ماشومان معلومېدل، ځکه په هغوی کې زه تر ټولو غټ وم.
د کلنګار لومړني ښوونځي سرمعلم په ۱۹ ورځ چې د دینیات کتاب پوښتنې وکړې، ټول یې حفظ کړی وو، نو دویم ټولګي ته یې واستاوه. اته اونۍ وروسته یې چې کلنۍ ازموینه ورکړه، نو دریم صنف ته دویم نمره کامیاب شو. دریم ټولګي کې اول نمره شو او بیا ان تر شپږم ټولګي پورې اول نمره و.
نوموړی وایي: په څلورم صنف کې ښوونکي د زاویې اندازه کول را زده کړل، کورته چې لاړم نقاله مې را واخیسته مختلف مثلثونه مې رسم کړل ومې لیدل چې د داخلي زاویو مجموعه یې دوه قایمې (۱۸۰ درجې) کېدې

Scanned by CamScanner

بالاخره مې څلور ضلعي همداسې رقم رقم رسم کړې ان تر لس ضلعي پورې بيا په دې فکر کې شوم چې دا کوم قانون مراعتوي؟
بالاخره دې نتيجې ته ورسېدم چې که د اضلاعو له مجموعې دوه کم کړو او بيا يې په دوه کې ضرب کړو دوه قايمې په لاس راځي. ښوونځي ته راغلم ما ويل داسې فورمول مې کشف کړی دی څوک متوجه نشول، خو چې پنځم صنف ته لاړم دا فورمول مې کتاب کې وليد داسې خولې شوم ما ويل که خلک يې وويني وايي به تا خو ويل دا ما کشف کړی دا خو دې له کتابه اخيستی، مګر د خدای فضل وو زما د فورمول خبره د چا په ياد نه وه، مګر خپلې خولې مې خپله حس کړې.

Scanned by CamScanner

د ښوونځي پربښودل

د سید الف شاه کورنۍ او پلار غوښتل چې نوموړی د ښوونځي پرځای دیني زده کړې وکړي او په راتلونکي کې دیني عالم شي، په همدې موخه یې نوموړی کال وروسته د شپږم ټولګي په نیمایي کې له ښوونځي راوګرځاوه او دېته یې وهڅاوه چې د ښوونځي پرځای کوم بهرني هېواد ته د دیني زده کړو لپاره لاړ شي.

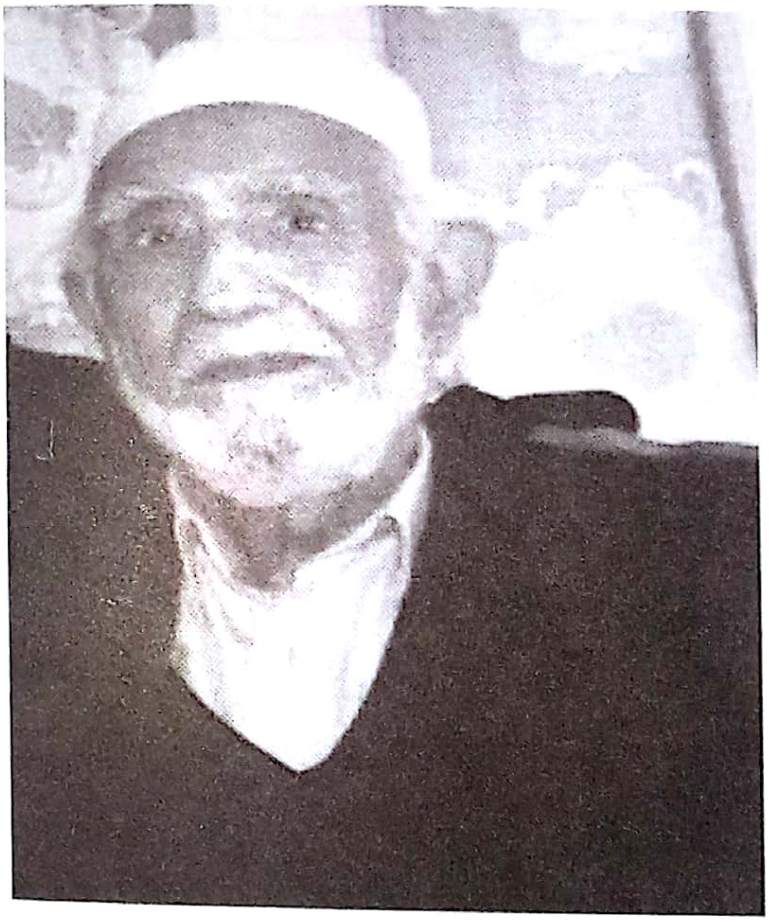

ښاغلی سید الف شاه غضنفر وایي، په شپږم ټولګي کې مې داسې فکر وکړ چې دنیایي علوم مې خلاص کړل، راځه په دیني علومو پسې

Scanned by CamScanner

لاړ شه. تصمیم مې ونیوه چې ښوونځي کې به یو څو ورځې غیرحاضري وکړم او چې غیرحاضر شوم، نو له اول نمرګی به ولوپږم، بیا څوک نه راپسې ګرځي. بیا به دیوبند ته لاړ شم، دیوبند هغه مهال ډېر مشهور وو.
بله ورځ مې د عمه زوی سید امان الله چې سرکاتب وو کورته راغی. ویل راځه ته به ښوونځي ته لاړ شې او زه به همغسې کورته لاړ شم، ما ویل زه ښوونځي ته نه ځم. ویل رښتیا وایې که ټوکې کوې؟ ما ویل رښتیا وایم. هغه تللی وو ښوونځي ته یې ویلي وو چې ده پسې چپړاسي ولېږئ، ځکه له ښوونځي څخه یاغي شوی دی. د ورځې لس بجې چپړاسي راغی. ویل ځه چې ښوونځي ته ځو، ما ورته ویل سبا درځم.
چپړاسي راته ویل نن به ځې، ځکه سرمعلم سبا کابل ته ځي او څو جدولونه د خط کشي کولو لپاره درکوي. مېرۍ مې پلار ته پرېښودې. کلا ته نږدې چې ورسېدم چپړاسي ویل څه کوې؟ ما ویل کتابونه راخلم. ویل کتابونو ته اړتیا نشته راځه جدولونه خط کشي کړه. ما ویل بې کتابونو بده ده چې ښوونځي ته لاړشم.
زه په دې شرمېدم چې له چپړاسي سره څنګه یو ځای ښوونځي ته لاړ شم. لاړم کتابونه مې را واخیستل او هغه ته مې وویل یا ته مخکې شه یا زه مخکې کېږم. ویل ته مخکې شه، نو بیا زه یو سل متره مخته روان وم. مکتب ته چې ورسېدم سرمعلم چېرې روان او سخت په غوسه و، راته ویل یې چې بېرته راشم کار درسره لرم.
ټولګي ته چې لاړم، نو د ریاضي ښوونکی زمونږ په صنف کې وو، په غوسه یې د غیر حاضرۍ پوښتنه رانه وکړه، بیا یې یو هلک په لښتو پسې ولېږه، یوه ګېډۍ لښتې یې راوړې او چې لاس مې ورته ونیوه، ویل نا پښې دې ونیسه، زه کېناستم او د دواړو پښو پرځای مې یوه پښه ورته

Scanned by CamScanner

ونيوله څو لښتې يې چې ووهلم ما ويل توبه مې ده، راته ويل يې پورته شه لاړم په خپل ځای کښناستم.

پوهاند صاحب غضنفر له سباوون مجلې سره په مرکه کې وايي: زما له وهلو وروسته ښوونکي نوی درس د ټولګي په تخته د رياضي د يوې پوښتنې په ليکلو پيل کړ. د پوښتنې له ليکلو وروسته ښوونکي مونږ ته مخ راواړاوه او ويل يې دا سوال څوک حلوي؟ ما له خپلو ټولګيوالو دمخه خپل لاس او غږ لوړ کړ، ما ويل زه يې حلوم. تختې ته ور پورته شوم او د ښوونکي د پوښتنې له حلولو وروسته ببرته په خپل ځای کښناستم.

ښوونکی نږدې راغی، له ډېرې خوښۍ يې په مخ ښکل کړم او خپله منه يې هم ماته راکړه. زما ټولګيوالو ته يې مخ ور واړاوه، او وې ويل: تاسې چې ووهم، نو بيا څو ورځې بړوس او مرور ګرځئ، مګر دا ډېر تکړه هلک دی، وګورئ همدا اوس مې سخت وواهه مګر بيا يې هم له پنځلس ورځې غيرحاضری وروسته وکولای شول چې د نوي درس پوښتنه حل کړي، افرين بچيه !. له دې وروسته مې بيا هيڅ غيرحاضري ونه کړه.

له کابل څخه ورغلی پلاوی چې حربي ښوونځي ته د زده کوونکو د جذبولو په موخه د کلنګار لومړني ښوونځي ته ورغلی وو، نو هلته يې په ټولګي کې له زده کوونکو پوښتنه کړې وه چې څوک حربي ښوونځي ته ځي؟ هغو زده کوونکو چې د دغې لېسې د نظم کيسې اوربدلې وې، نو وېربدلي وو او فکر يې کاوه چې ښوونکي به يې هم سختګير وي، نو ځانونه يې غلي کړي وو، خو ښاغلي سيد الف شاه پورته شوی او ورته يې ويلي وو زه ځم. هغوی ورته ويلي وو ستا قد ټيټ دی او ښه عسکري منصبدار نشې کېدلی.

Scanned by CamScanner

استقلال لېسه کې د شمولیت هیله

استقلال لېسه چې په ۱۳۰۰ لمریز کال پلازمېنه کابل کې زرنګار پارک ته مخامخ د فرانسویانو په مالي لګښت جوړه شوه، کوم وخت چې ښاغلی غضنفر په دغه لېسه کې زده کړې کولې، نو ۳۱ فرانسوي ښوونکي، د بیولوژي، کیمیا او فزیک جلا مجهز لابراتوارونه او ښه امکانات او ورزشي وسایل یې لرل او د زده کړې بهیر یې هم ښه وو.

د استقلال لېسې د اوسنۍ ودانۍ په ډبره د ۱۹۶۸ میلادي کال د مارچ په ۸ د فرانسې جمهور رئیس ژورژ پومپیدو کابل ته د خپل سفر پرمهال کېښوده.

سید الف شاه غضنفر چې په خپل کلي او ښوونځي کې د استقلال لېسې د درسونو او زده کوونکو ستاینې اوربدلې وې، نو ځکه یې په دغه لېسه کې د شاملېدو هیله او لېوالتیا لرله.

مګر د نوموړي د بې کورۍ او بې وزلۍ له امله په استقلال لېسه کې د هغه د شاملېدو هیله پوره نشوه، ځکه د هغه کور په لوګر کې وو او استقلال لېسې د زده کوونکو لپاره لیلیه او د شپې ځای نه درلود.

د دې وس یې هم نه درلود چې په شخصي پیسو کومه کوټه کرایه کړي، ځکه نو د استقلال لېسې پرځای نرسنګ ښوونځي کې شامل شو.

Scanned by CamScanner

نرسنګ ښوونځی

په لوګر کې د کلنګار لومړني ښوونځي څخه له فراغت وروسته ښاغلی سید الف شاه غضنفر د نورو زده کړو لپاره کابل ته راغی. هغه وایي: له شپږم ټولګي وروسته یې چې د نورو زده کړو لپاره کابل ته واستولو، نو د کابل د معارف مدیر ګل حیدرخان ته ورغلو ، هغه په عین وخت کې د حبیبیه لیسې مدیر هم وو. زموږ هر یوه مخې ته یې د ښوونځي نوم "مکتب پرستاري" لیکلی وو.

پوهاند سید الف شاه غضنفر

Scanned by CamScanner

هغه مهال حبيبيه لېسه د عايشه درانې لېسې په اوسنې ځای کې وه. د پرستاري په مانا نه پوهېدم. له لېسې چې راووتلو پل باغ عمومي ته راغلو. ما ويل د پرستاري د ادرس پوښتنه به له چا نه وکړم. پل باغ عمومي کې مې يو نفر ودراوه د پرستاري مکتب پوښتنه مې ځنې وکړه چې چېرې دی؟

ويل څه يې کوې؟

ما ويل مور تول يې هلته معرفي کړي يوو.

ويل زه يې مدير يم. لاړ شئ او مبصر ته ووايئ چې ډوډۍ درته حواله کړي او اطاق او بستره درکړي.

بيا کارته چار ته لاړو، هغه وخت موټر نه وو پياده لاړو. د ثريا د نجونو اوسنۍ لېسه چې ده دغه ځای کې پرستاري ښوونځی وو. دا ودانۍ په اصل کې د هاشم خان د غوايانو غوجل وه. دوه منزله ودانۍ وه. شرق لورته يې چې وروسته بيا سپورت مکتب ودانۍ جوړه شوه، دلته د هاشم خان صدراعظم کور وو. هلته داخل شو. پرستاري مکتب ډېر پاک وو ، بسترې يې هم سوتره وې. دوه کاله هغه مکتب کې وم.

ښاغلی سيد الف شاه چې په رياضي کې ډېر تکړه و، نو په اوم صنف کې به يې د رياضي په ساعت کې طبي کتابونه لوستل، د رياضي ښوونکي د طبي کتابونو پرځای د انګليسي زده کړې ته وهڅاوه، خو د صنف د نظم په خاطر يې د انګليسي د لوستلو پرځای هغه ته ځينې پوښتنې د حلولو لپاره ورکولې.

پرستاري ښوونځي دوه ښېګڼې او امتيازونه لرل يو دا چې د زده کوونکو لپاره يې ليليه لرله او بله دا چې د مياشتې يې پنځه (۵) افغانۍ د معاش په نامه هم ورکولې. سيد الف شاه به هره مياشت دغه افغانۍ تولولې او

Scanned by CamScanner

ځانته به يې د انګليسي کتابونه او نور د اړتيا وړ توکي ورباندې اخيستل. په اتم ټولګي کې يې په جمع شويو پيسو ځانته نوي بوټونه واخيستل.

ډاکټر صاحب غضنفر له ښاغلي ايوبي سره په خپله مرکه کې دغه د نويو بوټونو خاطره داسې بيانوي: " د مياشتې يې پنځه افغانۍ راکولې، اوم او اتم ټولګي کې مې هغه ټولې کړې او ښار کې مې په ۷۰ افغانۍ بوټ واخيستل. نوي بوټونه مې چې پښو کړل، نو ډېر د خوښۍ احساس مې وکړ، له ورا ځلېدل، پل به مې چې اخيست، له څنګه مې ورته کتل او د هغو له کتو مې خوند اخيست، ځکه لومړی ځل وو چې نوي بوټونه مې په پښو کړل."

Scanned by CamScanner

د ژبو زده کړه

ښاغلي سید الف شاه غضنفر په اوو ژبو (دري، پښتو، انګلیسي، عربي، روسي، فرانسوي او المانې) خبرې کولې. نوموړي دغه ژبې د زده کړو، کار، مطالعې او تحصیلاتو پرمهال په شخصي هلو ځلو زده کړې.

په اوم ټولګي کې یې د انتاني کتاب چې ترکانو لیکلی وو، د طب پوهنځي له کتابتون څخه اخیستی وو او هغه به یې لوسته. یوه ورځ یې د ښوونځي په چمن کې د دغه کتاب له مخې د محرقې د سرایت او خورېدو په اړه زده کوونکو ته معلومات ورکول، د ریاضي ښوونکي چې ولید، ورته وې ویل، په دې کتاب دې وخت مه ضایع کوه دا خو هر وخت ویلی شې، انګلیسي ووایه.

Scanned by CamScanner

نوموړي د ښوونکي په همدې سپارښتنه د انتاني کتاب بېرته کتابتون ته ورکړ او په لس افغانۍ يې د انګلیسي کتاب واخیست. له دې وروسته يې انګلیسي کتاب کوت او د نرسنګ بهرنۍ ښوونکي څخه به يې د لغتونو د مانا و پوښتنې کولې.

د انګلیسي د زده کړې په خاطر نوموړی په ژمنیو رخصتیو کې لوګر ته لاړ نه، ځکه ویل که لاړ شم، نو دا زده کړې انګلیسي هم راځخه هېرېږي، نو علي اباد روغتون ته يې عریضه ورکړه، هغوی ته يې ولیکل ژمی غواړم همدلته پاتې شم او بې معاشه کار وکړم، خو په دې شرط چې د اوسېدو لپاره اطاق راکړئ.

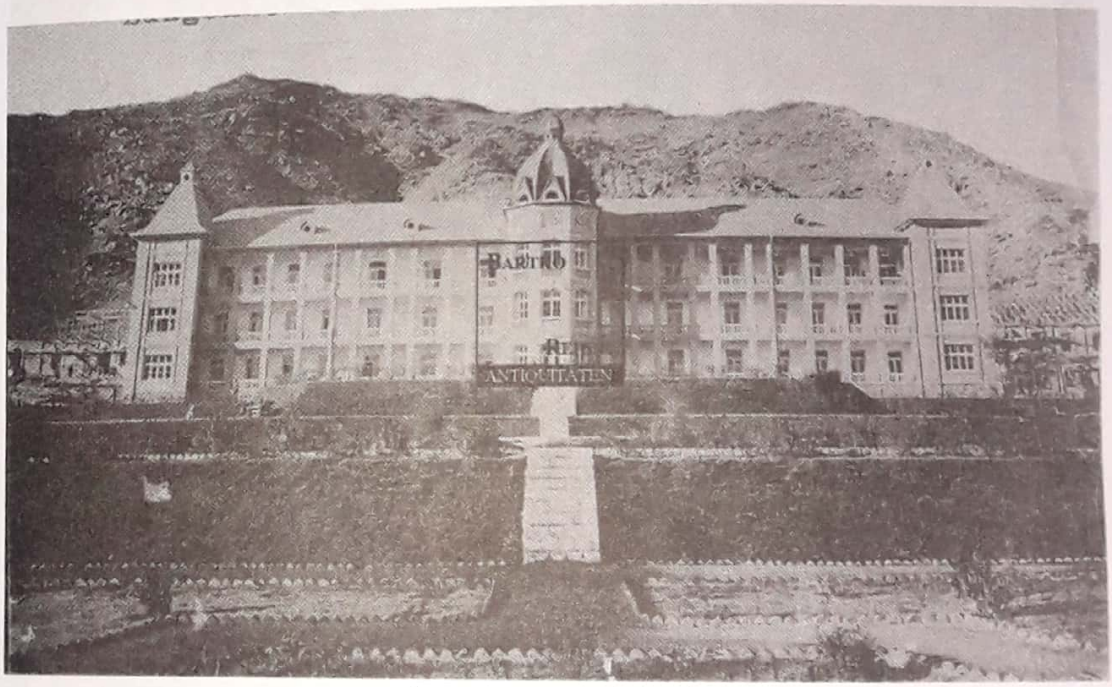

د علي اباد روغتون ودانۍ

د روغتون مسوولینو ورسره موافقه وکړه. نوموړي د شپې روغتون کې کار کاوه او د ورځې يې انګلیسي زده کوله.

Scanned by CamScanner

ښاغلي سيد الف شاه غضنفر پښتو او فرانسوي ژبې هم په علي اباد روغتون کې د عملي کار پرمهال زده کړې. ويل، زه چې علي اباد روغتون ته ورغلم، نو په ۱۳۲۵ کال کې د فرانسويانو نوی ټيم راغی. د دغه ګروپ د مشر فرانسوي چې عقلي او عصبي پروفيسور وو او پروفيسور ټوچ نومېده انګليسي زده وه.

هغه راته ويل راځه له ماسره عقلي او عصبي برخه کې کار وکړه. زه په دې خاطر چې انګليسي ورځخه زده کړم ورغلم. دري مياشتې وروسته يې چې له لرغونپوهې موشولوبيری سره واده وکړ، نو خپل هېواد ته لاړ او بېرته رانغی.

د دغه فرانسوي پروفيسور له تلو وروسته عقلي او عصبي برخه ښاغلي سيد الف شاه غضنفر ته ورپاتې شوه او دی يې عمومي نګران شو. بل فرانسوی چې راغی په انګليسي نه پوهېده، نو سيد الف شاه دېته مجبوره شو چې فرانسوي کورس ووايي.

ښاغلی غضنفر وايي، د رشيدخان فرانسوي زده وه، خو په پښتو نه پوهېده، د پښتنو ناروغانو خبره به مې په دري رشيد خان ته ترجمه کوله. رشيد خان به بيا همغه خبره له فارسي ژخه په فرانسوي نوي راغلي پروفيسور ته ترجمه کوله. ما به د رشيد خان ترجمې ته دقيق غوږ نيوه او په دې به مې فکر کاوه چې پښتو يا دري جمله په فرانسوي څنګه ترجمه کېږي. دغې عملي ترجمې او هغې ته زيات دقت د پښتو او فرانسوي مکالمو په زده کړه کې ډېره مرسته راسره وکړه، ځکه په يو کال کې مې دومره فرانسوي زده کړه چې روانې خبرې مې وربانديې کولې.

Scanned by CamScanner

نوموړی چې بیروت ته لاړ، نو بیا یې هلته هم دوه کاله فرانسوي ولوسته یو کال جبري وه او یو کال یې د کریډیت سیستم په اساس انتخاب کړه. بیروت ښار کې د اکثره خلکو فرانسوي زده وه، خو نوموړي به په پوهنتون کې انګلیسي خبرې کولې او دباندې به یې فرانسوي خبرې کولې. ښاغلی غضنفر وایي لبنانیان به خوشاله وو چې انګلیسي خبرې ورسره وکړم مګر ما فرانسوي ورسره ویلې.

ښاغلی سید الف شاه وایي، پښتو مې مکتب کې زده کړه، "زما بادام ډېر خوښ دي" دا زموږ د اول صنف کتاب کې وو. کله به چې کوم پښتون زموږ د کلي له مخې تېرېده، نو ما به ورته ویل، ستړی مشې. هغه به راته ویل، لوی شې.

څلورم ټولګي کې چې وم یوه ورځ اداري ته لاړم سرمعلم او قاري صاحب ناست وو. سلام مې وکړ، قاري راته ویل ستړی مشې. ما ورته ویل، لوی شې. دوی وخندل. وروسته چې څلورم ته ورسېدم، نو پښتو مقاله مې لیکلی شوه. ځینې جملې مې حفظ کړې وې چې راته به معنی شوې ما به ویل دا خو مې تاریخ کې ویلې وه. جملې مې تیاري دماغ کې حفظ وې.

Scanned by CamScanner

عملي کار

نرسنګ ښوونځي د میخانیکي زده کړو تر څنګ په زده کوونکو عملي کارونه هم کول. د اتم ټولګي زده کوونکي د عملي کارونو لپاره علي اباد روغتون ته تلل.

سید الف شاه غضنفر په ۱۳۲۵ کال کې د علي اباد روغتون په عقلي او عصبي برخه کې خپل عملي کار کاوه. په یاد روغتون کې د عملي کار پرمهال د سید الف شاه وړتیا، شخصیت او چلند د روغتون د نرسانو د فرانسوي پروفیسور ټوچ پام ور واړاوه. له هغه سره یې مینه او ملګرتیا شوه.

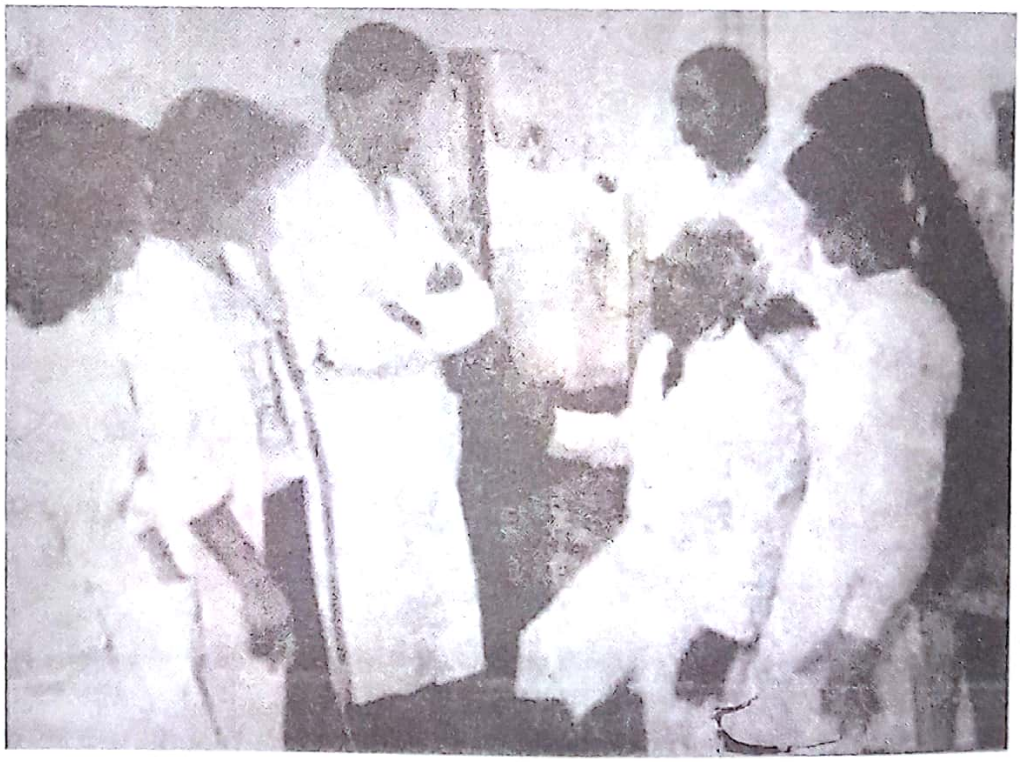

Scanned by CamScanner

دغه فرانسوي پروفيسور دومره په نوموړي پوري زړه وتاړه چې څو ځله يې په ټينګار ور څخه هيله وکړه چې د ښوونځي له پايته رسېدو وروسته بل چېرې مه ځه همدلته (علي اباد روغتون ته) راشه.

نوموړي د ژمي په رخصتيو کې لوګر ته د تلو پرځای د انګليسي د زده کړې په خاطر کابل کې پاتې شو، د اوسېدو ځای د ستونزې د حل په موخه يې د علي اباد روغتون سرطبيب قيوم خان رسول ته عريضه ورکړه او هغوی ته يې وليکل ژمی غواړم بې معاشه کار وکړم يوازې يو اطاق راکړئ. هغوی موافقه وکړه سهار تر غرمې به يې درسونه ويل او شپې مهال به يې په روغتون کې کار کاوه.

علي اباد روغتون، نرسنګ ښوونځی، پوهنتون او طب پوهنځی درې واړه هغه مهال د پوهنې وزارت مربوط وو. د کابل پوهنتون لومړنی رئيس عبدالمجيد خان د غاښونو ډاکټر وو چې وروسته بيا د عدليې وزير شو. ښاغلي سيد الف شاه غضنفر علي اباد روغتون کې په دوه اونيو کې د وينې ټول معاينات زده کړل.

هغه وايي، يوه ورځ يې يو جلبي راوست ويل، په ده کې د شکر ناروغۍ نښې نه ليدل کېږي، مګر په ادرار کې يې د شکر نښې معلومېدې. ويل، دا بايد همدلته ادرار وکړي او بيا معاينه شي. که يې شکر درلود له عسکرۍ به معاف شي او که نه يې درلود، نو بايد عسکري ته لاړ شي.

هغه مهال ملي دفاع وزارت خپل ډاکټران نه لرل. هغه کس راغی هلته يې ادرار وکړ چې ټيست مو وکړ، نو شکر يې بيا هم مثبت وو. هغه ته مې وويل ته لږ دباندې لاړ شه ډاکټران خپل منځ کې خبرې کوي. ځينو ويل دا

Scanned by CamScanner

خو د ډیابټس هیڅ اعراض نه لري ده حتماً د ستنې له لارې د بورې محلول مثانې ته داخل کړی او اوس یې په ادرار کې د شکر ننبې معلومېږي.
ډاکټرانو خپلو کې خبرې کولې ما لږ بوره را واخیسته او هغلته ایښې ادرار مې نیمایي کړ. نیم مې همداسې پرېښودل او نیمو نورو کې مې بوره واچوله چې کتل مې دواړه منفي وو.
فقیرمحمد خان، نظر محمدخان او نور ډاکټران چې هلته موجود وو ، هغوی ته مې وویل ډاکټر صاحبانو تاسو وایئ چې ادرار کې یې د بورې محلول اچولی، مګر که بوره په ادرار کې ګډه شي، نو بیا یې هم نتیجه منفي وي.
هغوی ویل څنګه؟ ما ویل دا ده دا ادرار نیمایي کوم. نیم کې بوره اچوم نورو کې یې نه اچوم دواړه مې ورته ټیسټ کړل دواړه منفي وو بیا حیران وو چې دا څنګه ده بیا یې هغه نفر له عسکري معاف کړ. وروسته ماته معلومه شوه چې بوره ارجاعي قند نه دی.
ښاغلی سید الف شاه غضنفر وایي، د کال اخر کې نظر محمد خان امتحان راڅخه اخیست، د نادرشاه روغتون برنډه کې ناست وم اکثر لابراتواري پوښتنې یې کولې. فقیرمحمد خان راغی نظرمحمد خان ورته ویل، ته راشه دا هلک څومره ښه ځوابونه وایي. ویل هو همغه ورځ یې چې ټسټ وکړ زما باور راغی دا هلک تکړه دی.
له نرسنګ ښوونځي چې فارغ شوم زمونږ مدیر او استادانو د پوهنتون رئیس ته یوه عریضه ولیکله چې دا لایق هلک دی طبي مکتب کې یې شامل کړئ. طبي مکتب د نهم صنف فارغان نیول درې کاله درس یې

Scanned by CamScanner

Scanned by CamScanner

کار او رسمي دنده پیل کړه.

علي اباد روغتون نوموړي ته د میاشتې ۹۰ افغانۍ معاش او ۵۰ افغانۍ د مسلک ورکولې چې ټولې د میاشتې ۱۴۰ افغانۍ کېدلې. نوموړي خپله میاشتنۍ تنخوا خپل پلار او کورنۍ ته د ورځنیو اړتیاو د پوره کولو لپاره ور استوله او خپله یې یوازې د روغتون په ډوډۍ ګوزاره کوله.

سید الف شاه غضنفر له طبابت سره د مینې له امله تر نیمو شپو د ناروغانو له خدمت څخه خوند اخیست. هره ورځ یې ۸۰ عقلي او عصبي ناروغانان کنټرولول، هر یوه ته یې دوا ورکوله او تطبیقوله.

نوموړي له ستړیا پرته دومره په صداقت د ناروغانو پالنه کوله چې فرانسوي نرس خپل هېواد ته له تلو وروسته دی د عقلي او عصبي څانګې د نرسانو مشر کړ.

Scanned by CamScanner

د طبابت مینه

د ناروغانو پالنې او له ډاکټرانو سره سروکار د طبابت مسلک سره د سید الف شاه غضنفر علاقمندي نوره هم زیاته کړه. هغه تصمیم ونیوه چې د طب ډاکټر شي، خو تل په دې فکر کې وو چې خپلې دغې هیلې ته څنګه ورسېږي؟

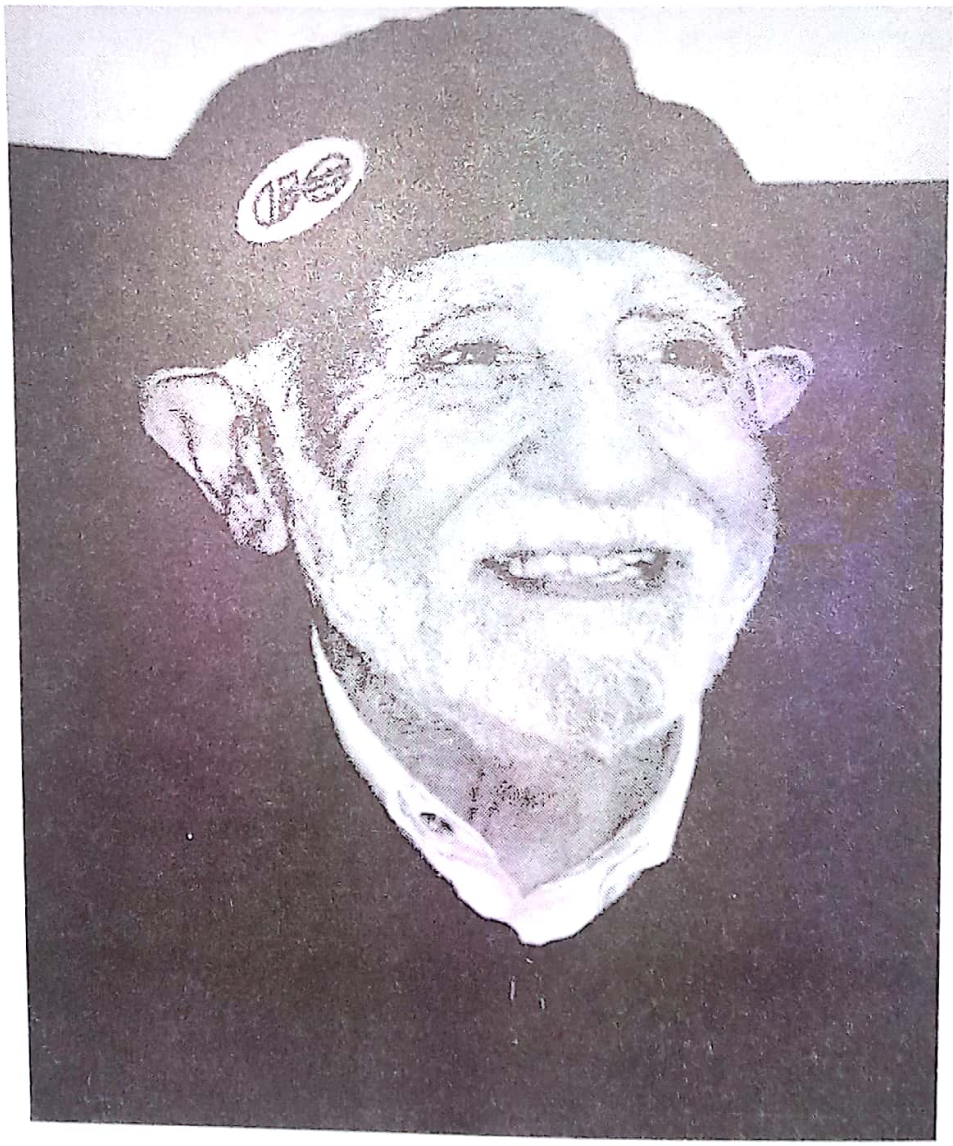

Scanned by CamScanner

نومړی علي اباد روغتون کې د عملي کار پرمهال د طب پوهنځي ببلابېلو صنفونو ته تلو او هلته يې د فارمکولوژي په ګډون د ډېر مضامين او لکچرونه اورېدل. هغه وايي يوه ورځ مې ډاکټر محمودي ته وويل، زه خو يوه ورځ يو صنف ته ځم او بله ورځ بل صنف ته، ايا دا امکان شته چې يو صنف کې ټول مضامين تعقيب کړم بيا اخر کې ازموينه ورکړم؟

هغه راته ويل نا، ته بايد دولسم ولولې او بيا طب پوهنځي ته داخل شې.

نومړي چې تر دې مهاله يوازې تر اتم ټولګي پورې ښوونځی ويلی وو، نو طب پوهنځي ته د داخلېدو لپاره يې بايد ۱۲ ټولګی ختم کړی واى. په سيد جمال الدين افغان شپې دارالمعلمين کې د شاملېدو په خاطر يې پوهنې وزارت ته خپل ليکلی غوښتنليک ورو سپاره.

Scanned by CamScanner

شپې دارالمعلمین

سید الف شاه غضنفر په ۱۳۲۸ لمریز کال د ښوونځی د بشپړولو او طب پوهنځي ته د داخلېدو په فکر کې شو، خو علي اباد کې د کار پرېښودل هم ورته سخت وو، ځکه چې یاد روغتون د میاشتې ۱۴۰ افغانۍ معاش او کوپون ورکاوه، چې کورنۍ ته یې غنیمنت وو.

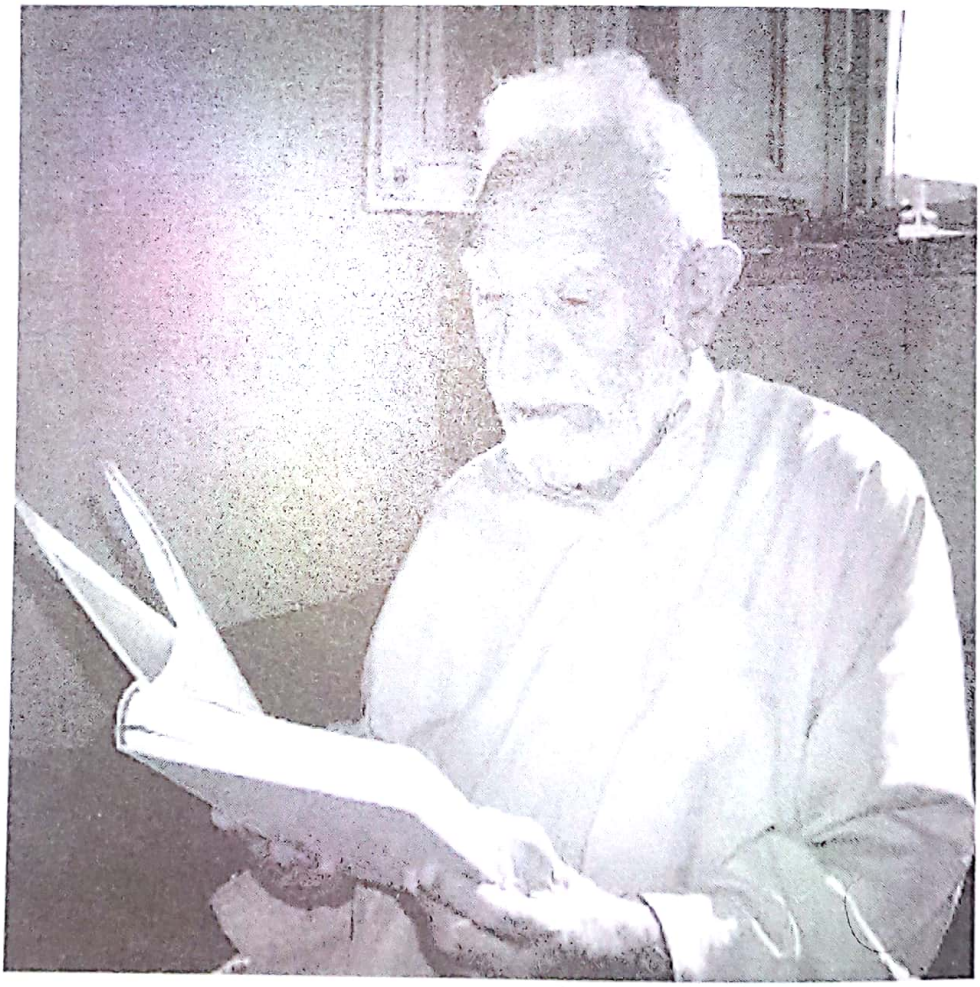

ښاغلی غضنفر وایي، د شپې دارالمعلمین په نوم یوه موسسه وه معلمانو باندې یې لسم، یولسم او دولسم په څلورو کالو کې لوستل. درې بجې یې درس پیلېده تر ۷ بجو پورې یې دوام کاوه لاړم هلته داخل شوم چې

Scanned by CamScanner

ساینس ولولم، خو هغه کال د شاګردانو د نشتوالي له امله ساینس ټولګی جوړ نشو.

سید الف شاه غضنفر مجبور شو چې د اجتماعیاتو نهم ټولګی ولولي، مګر جالبه دا وه چې په کلنۍ ازموینه کې د اجتماعیاتو برخه کې هم اوله نمره کامیاب شو.

بل کال بیا هم د شپې دارالمعلمین کې د ساینس لسم او یولسم ټولګي جوړ نه شول. هغه وایي، یوه ورځ مدیر زموږ ټولګي ته راغی. ویل څوک ساینس لولي؟

زموږ ښوونکی غلام حسن مجددي هم په صنف کې وو زه اول کتار کې وم پورته شوم ما ویل زه یې لولم،

ویل یوازې ته؟

ما ویل نا نور شاګردان هم شته، چې شاته مې وکتل نور د استاد له وېرې غلي په خپلو ځایونو ناست وو.

مدیر راته ویل کښنه د یو نفر لپاره صنف نه شو جوړوی. بیا استاد تر اخره ماته ویل ته له ما تښتېدې.

شپې دارالمعلیمن کې چې اجتماعیاتو کې شامل شوم. کیمیا، بیولوژي، ساینس ریاضي او نور مضامین مې خصوصي لوستل. فزیک مې د علي اباد روغتون مالي مدیر عبدالواحدخان څخه چې استقلال لېسه کې د فزیک استاد وو، زده کاوه.

رفیق خان نه مې کیمیا ویلې. غلام علي نه مې د یولسم صنف فزیک ویلې دا ټول خصوصي وو. اخر کې مې چې د اجتماعیاتو ازموینه ورکړه اول نومره شوم.

Scanned by CamScanner

د سويې ازموينه

شپې دارالمعلمين کې د ساينس ټولګي د نه جوړېدو له امله نباغلي سيد الف شاه غضنفر د لسم او يولسم ټولګي د سويې ازموينې ورکولو په موخه پوهنې وزارت ته خپل غوښتنليک ورکړ. هغه وايي، معارف وزارت ته مې د ترور د زوی په لاس يوه عريضه ولېږله او ورته ومې ويل چې علي احمدخان ته يې يوسه چې د ساينس اول او دويم صنف ازموينه ورکوم او دريم کې داخلېږم.

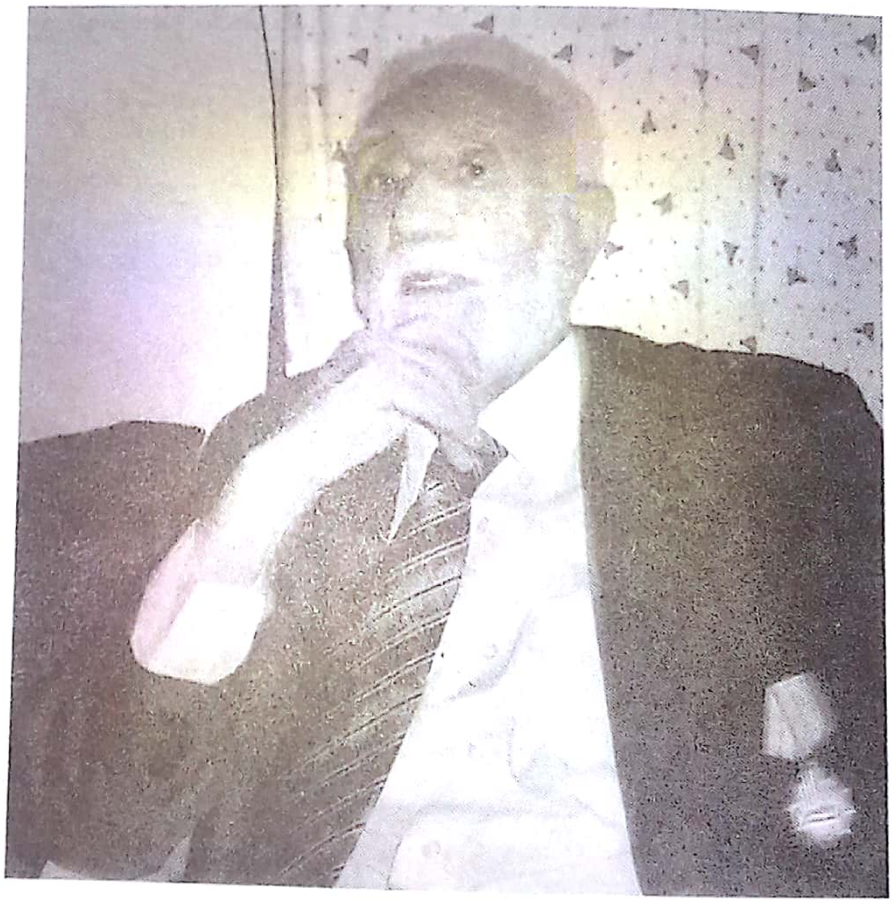

هغه ته مې وويل که امر يې نه ورکاوه، نو همدلته دې زما په عريضه وليکي چې قوانين او مقررات نه ايجابوي. ما ويل دا به د سند په توګه له ځان سره وساتم. که بله ورځ چا پوښتنه کوله، نو ورته وايم به ما غوښتل د

Scanned by CamScanner

خپلې خوښې مضامین ولولم خو چا اجازه رانکړه.
د ترور زوی یې چې پوهنې وزارت ته عریضه ور وړې وه، نو وزارت د سویې د ازموینې د ورکولو اجازه ورکړه. بیا یې نو تیاری نیوه او د هر مضمون ازموینه یې ورکوله.
بناغلی سید الف شاه غضنفر وایي، د فزیک د ازموینې د ورکولو لپاره خالق خان ته چې وروسته بیا د هوایي چلند اداري رئیس شو شاه دوشمشیره شپږم نمبر ښوونځي ته ورغلم هغه د شپې دارالمعلمین کې د مثلثاتو درس ورکاوه. عریضه مې ورته کښښوده. چې وې لیدل دوه صنفه ازموینه ورکوم، نو فکر یې وکړ چې واسطه دار یم، تندی یې تریو کړ، ویل د څه شي امتحان درنه واخلم؟
ما ویل خو څه شی چې درس ورکوې یو زده کوونکي ویل دا پوښتنه ورڅخه وکړه. بل زده کوونکي بل سوال ښوده ویل، دا ورڅخه وکړه. څو سختې پوښتنې یې راکړې.
زه د پوښتنو په حلولو بوخت شوم او ښوونکي زده کوونکو ته تدریس کاوه. دا د ساینس دریم صنف وو چې د دولسم معادل وو. استاد له زده کوونکو وپوښتل چې زاویه په څه شي اندازه کښږي؟ زده کوونکي وویل په درجه؟
ښوونکي بیا وپوښتل بل په څه شي؟ ویل په ګراد.
بیا یې وپوښتل بل په څه شي اندازه کښږي؟
ټول زده کوونکي غلي او بې ځوابه شول، زه چې د ټولګي په یوه څنډه کې د فزیک پوښتنو د ځوابونو په لیکلو بوخت وم او نیمې پوښتنې مې حل کړې وې، قلم مې کښښود لاس مې پورته کړ ما ویل زه یې ووایم؟

Scanned by CamScanner

استاد ډېر وخندل ویل، اول صنف کې ناکام پاتې کېږي، نو د دریم شاګردان یې چې نه شي ویلی نو ته به یې څنګه ووایې؟ ما ویل په مثلثاتو کې اکثره زاویې په رادیان اندازه کوي. د دې ځواب په اوربدلو سره استاد ډېر خوشاله شو. راغی پارچه یې رانه واخیسته وې ویل: بچی مې ورځه کامیاب شوې.

ورځ وروسته مې همغه زده کوونکي ټولګیوال وو او دولسم کې شامل او ببرته اول نومره شوم. دلته مې اوه مضمونونه ویل څلورو مضامینو کې مې سل او درې نورو کې مې ۹۵ نومرې یووړې. او د دویم نومره اوسط له ۶۵ څخه لوړ نه وو.

Scanned by CamScanner

حبيبيه لېسه

ښاغلي سيد الف شاه غضنفر بله ورځ بيا فکر وکړ چې ممکن له شپې دارالمعلمين څخه يې طب ته شامل نه کړي، نو څو ورځې وروسته يې بيا پوهنې وزارت ته عريضه وليکله او غوښتنه يې وکړه چې په حبيبيه لېسه کې شامل شي.

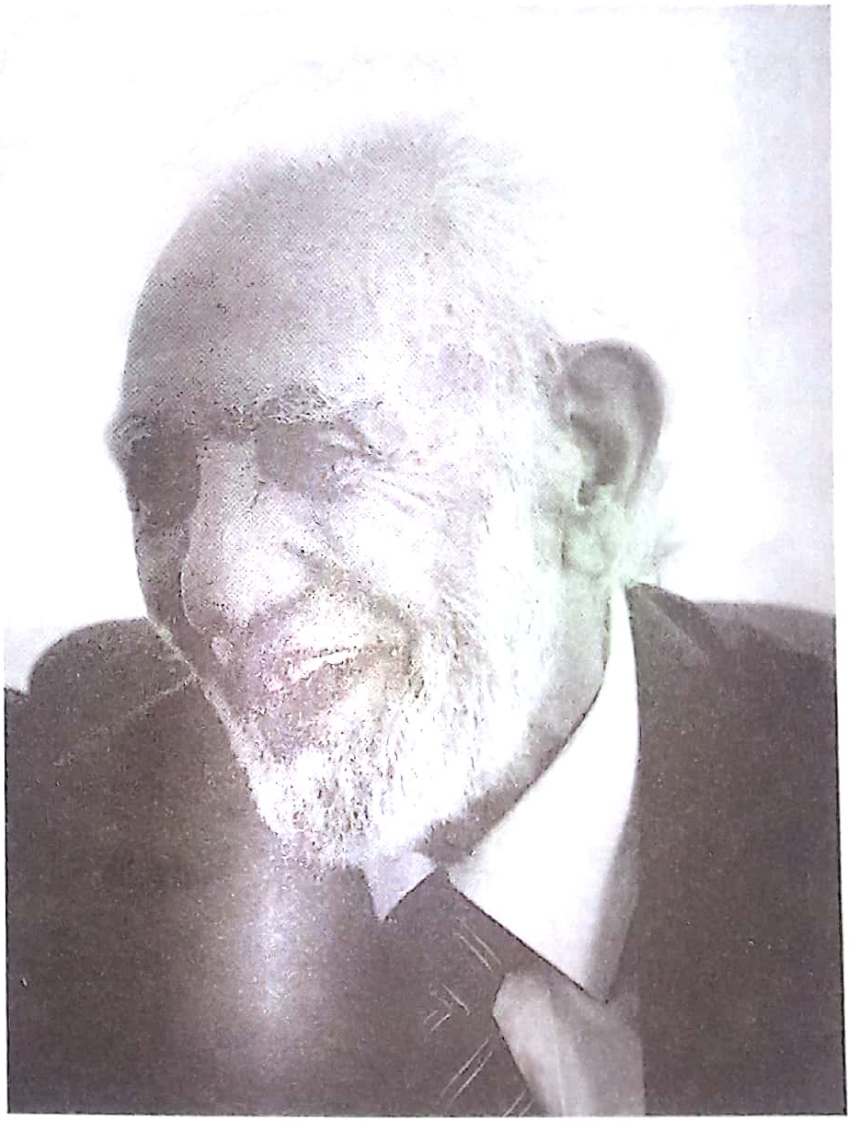

حبيبيه لېسه چې په هېواد کې د عصري زده کړو لومړنی مرکز دی او په

Scanned by CamScanner

۱۲۸۱ لمریز کال جوړه شوې هغه مهال چې ښاغلي سید الف شاه په کې زده کړې کولې، نو افغان، امریکایي او هندي ښوونکو زده کوونکو ته تدریس کاوه او د زده کړې کچه یې ډېره لوړه وه.

ښاغلی غضنفر وایي، پوهنې وزارت ته مې عریضه ورکړه ما ویل حبیبیه لېسې ته ځم. یوسف خان د معارف وزارت معین وو امر یې راکړ او وې لیکل حبیبیه لېسې ته دې معرفي شي او هر صنف کې چې مطابقت کوي هملته دې شامل شي. دا امر مې د تدریساتو مدیر اکرم خان ته ورو. هغه ویل نا دا باید دلته معلومه شي چې ته کوم صنف ته لاړ شې. ویل ته هم راشه باید د وزارت مجلس پرېکړه وکړي.

زه لاړم دروازه کې ودرېدم. یوسف خان ورته وویل، ما لیکلي دي چې هر صنف کې مطابقت کېږي هملته دې داخل شي. اکرم خان ویل نا همدلته باید تثبیت شي، ځکه ده دا نور صنفونه اساسي نه دي لوستي. یوسف خان ورته وویل چې اساسي یې نه دي لوستي، نو بیا څنګه د هغو زده کوونکو په منځ کې چې اساسي یې لوستي دي، اول نومره شو؟

اکرم خان ویل، عجیبه دا ده چې ده شخصي انګلیسي زده کړې. ما ویل که لیاقت په ژبه وي ما خو فرانسوي هم زده کړې، یوسف خان ماته ویل، خبرې ورته وکړه: ما په فرانسوي ورته وویل "ایا غواړئ څه شی په فرانسوي درته ووایم؟" ویل سمه ده. پوهنې وزارت پرېکړه وکړه چې د یولسم مشروطانو سره ازموینه ورکړم که کامیاب شوم دولسم ته به لاړ شم او که ناکام شو نو یولسم دې ولولي.

زه خوشاله شوم لاره راته خلاصه شوه. لاړم د حبیبیې د یولسم ټولګي

Scanned by CamScanner

ازموینه مې ورکړه او دولسم ته کامیاب شوم. په ۱۳۳۰ لمریز کال حبیبه لېسه کې داخل شوم. د لېسې موقعیت همدا اوسنې ځای کې وو. مدیر یې لارسن امریکایي وو مور ته یې دفزیک درس راکاوه. نور استادان یې داخلي وو. شکور خان د تفتیش رئیس و مور ته یې د ریاضیاتو درس راکاوه ځکه استادان کم وو.

زما یو بل ټولګیوال له کندهاره راغلی وو زه له شپې راغلی وم دواړه څنګ په څنګ کېناستو. دولسم صنف هغه مهال کتابونه نه لرل. صالح پرونتا دري درس راکاوه. زده کوونکو ویل یو کتاب به واخلو او استاد به یې د دري پرځای راته وایي. یوه ویل ګلستان اخلو، بل ویل بوستان اخلو خو تر اخره پرېکړه ونشوه چې څه شی اخلو.

بله ورځ استاد راغی د لبناني لیکوال جبران خلیل جبران کتاب (پیغمبر) چې عبدالرحمن پژواک دري ته ژباړلی وو ورسره وو، ویل د ادبیاتو ښه کتاب مې ترلاسه کړی د هغه درس او نوټ درکوم. هره ورځ یې دوه مخه درس راکاوه، تر سنبلې میاشت پورې مو دا کتاب ولوست.

سنبله میاشت کې درمحمد خان مانه پوښتنه وکړه دا مور یې چې لولو دا ګلستان دی که بوستان؟ ورته ومې خندل ما ویل ولا زه هم نپوهېږم، ځکه په صنف کې خو تر پایه فیصله ونشوه چې ګلستان لولو که بوستان، خو ته له معلم څخه پوښتنه وکړه، ګوته یې جګه کړه، ښوونکي ورته ویل څه وایي؟

درمحمد خان ورته ویل معلم صاحب دا ګلستان دی که بوستان، ټول صنف وخندل.

Scanned by CamScanner

ښاغلی سید الف شاه غضنفر حبیبه لښه کې د دولسم ټولګي اول سمستر کې په انګلیسي کې مشروط شو، ټولګیوالو یې فکر کاوه چې انګلیسي یې زده نه ده نو شاید کامیاب نه شي. مګر دویم سمستر کې د فزیک معلم یو شاګرد ته سوال ورکړ چې د یو تار منځ کې یو وزن دی، خو د وزن دواړو لورو ته واټن مساوي نه دی، نو د دې وزن دواړو لورو ته ټینشن پیدا کړئ.

هغه زده کوونکي دا سوال حل نشو کړای، حتی معلم هم په سختۍ دا پوښتنه حل کړه، خو زما په شمول د ډېرو پام نه وو، معلم په اخر کې وویل، دا پوښتنه د شنبې ورځې په ازموینه کې راوړم، بیا یې نو په تخته د پوښتنې لیکلی ځواب ړنګ کړ، زده کوونکي سره وارخطا شول. دا پوښتنه په هغه کتاب کې چې په هندوستان کې د ښوونځیو لپاره لیکل شوی وو، حل شوې وه.

هغه وایي زه چې علي اباد روغتون ته لاړم کتاب مې درلود واز مې کړ د پوښتنې حل مې یاد کړ. د شنبې ورځ ازموینه کې رښتیا هم دا سوال راغی. ما حل کړ نورو نه ووحل کړی، ځکه په هغه ورځ یې پام نه وو.

بله ورځ چې ښوونکي نومرې راوړې زما ۸۴ وې د اول نومره ۷۱ وې. له هغه وروسته ټولو ویل چې اول نومره کښږم. حتی ماته یې پلان جوړ کړی وو چې د ازموینې په ورځو کې یو څه راکړي چې ګنګس او له ازموینې یا حد اقل له اول نمرګۍ پاتې شم.

زده کوونکي علي اباد روغتون ته له ماسره د درس ویلو لپاره راتلل، ځینو ویل د امتحان وخت کې له شفاخانې رخصت واخله او زموږ کور کې

Scanned by CamScanner

یو ځای درس وایو. یو نفر د علیشاه په نوم د لوګر د زرغون ښار وو هغه ته ورغلي او ورته ویلي یې وو یوه ماده راکړه چې یو کس دري څلور ورځې ګنګس کړي خو مړ نشي. بیا هغه ماته ویل پام کوه د ازموینې ورځو کې چېرې لاړ نشې دغسې خبره ده.

بیا زه ډاکټر رشید خان ته لاړم ما ویل دلته راته ولیکه چې له دې تاریخ څخه تر دې تاریخ پورې باید په روغتون کې واوسم. ویل ولې؟ ما ویل ته خوشاله نه یې چې زه ۲۴ ساعته په روغتون کې اوسم. بیا نو چې ټولګیوالو راته ویل چې له دوی سره کور ته د درس ویلو لپاره لاړ شم، ما ویل متاسفانه زه نشم کولی. ډاکټر راته لیکلي چې له روغتون څخه باید لیرې نه اوسم. د اول، دویم او دریم نمره تر منځ د بهرني سکالرشیپ رقابت وو.

سید الف شاه غضنفر په حبیبیه لېسه کې ۳۲ ټولګیوال لرل. هغه مهال د دولسم ټولګي فارغ اول نومره، دویم نومره او دریم نومره د لوړو زده کړو لپاره بهرنیو هېوادونو ته استول کېدل.

د دولسم ټولګي په کلنۍ ازموینه کې د ۳۲ کسانو له جملې څخه یوازې اته تنه په کلنۍ ازموینه کې کامیاب شول او ښاغلی سید الف شاه غضنفر په هغو اتو کسانو کې دویم نمره شو.

وزارت په پام کې لرله چې نوموړی د سول انجنیري په برخه کې بهر ته د زده کړو لپاره واستوي او په کارتوګرافۍ کې تخصص وکړي، خو له نېکه مرغه چې په هغه فرصت کې هلمند وادي له پوهنې وزارت څخه وغوښتل چې څو کاله وروسته د هغه روغتون لپاره چې د جوړولو کار یې

Scanned by CamScanner

روان وو ډاکټر ته اړتیا لري، نو له دې امله وزارت له دوه نورو ټولګیوالو سره بیروت امریکایي پوهنتون ته د طب په برخه کې د زده کړو لپاره واستاوه.

سید عبدالحمید غضنفر وایي، ښاغلي سید الف شاه غضنفر چې له حبیبیه لیسې څخه له فراغت وروسته بیروت امریکایي پوهنتون ته د تحصیل لپاره تللو، زه او څو ورونو او ورېرونو چې تقریباً ۱۱ او ۱۲ کلن وو زمونږ په پلرني کلي کې له هغه سره یو ځای وو.

په څلورم ټولګي کې جغرافیې مضمون زمونږ لپاره نوی وو او ستونزې مو په کې لرلې. ما وغوښتل چې جغرافیه راته خلصه کړي او د ابنا، خاکنا، خلیج او جهیل په ماناو مو پوه کړي.

په ټوکه یې راته وویل غواړې خلصه یې کړم؟ یوه کرښه ولوله او یوه کرښه مه لوله.

مونږ یو بل ته وکتل او ومې ویل نا داسې خلص مو نه دي ویلي.

ویل: ښه یو مخ یې لولئ او یو مخ یې مه لولئ.

بیا مو وویل نه داسې نه.

وې ویل، ښه یو مخ ولولئ دوه مخه مه لولئ.

ټولو وخندل بیا یې مونږ د لوګر سیند غاړې ته بوتلو. هلته یې ډېر اشکال او مفاهیم مونږ ته په ژوندۍ او عملي بڼه را وښودل، راته تشریح یې کړل او را وې پېژندل. د هغه نېک چلند، زغم او مهرباني به تل زمونږ په یاد وي. نوموړی د ۱۳۳۱ المریز کال په میزان میاشت کې بیروت ته لاړ.

Scanned by CamScanner

پېژندنه

ښاغلي ډاکټر سید الف شاه غضنفر د افغانستان د خپلواکۍ د ښپرته ګټلو اتل غازي امان الله خان د واکمنۍ په وروستیو کلونو کې د لوګر ولایت د کلنګار ولسوالۍ په سیدانو کلي کې د سیدمحمود په کور کې وزېږېد. د زوکړې دقیقه نېټه یې نه ده معلومه هغه په خپله وایي، ما مې چې له مور څخه د زوکړې نېټې په اړه پوښتنه وکړه، نو راته ویل یې چې سقاوۍ کې یو کلن وې. نو په دې اساس ممکن زه په ۱۳۰۲ لمریز کال زېږېدلی یم.

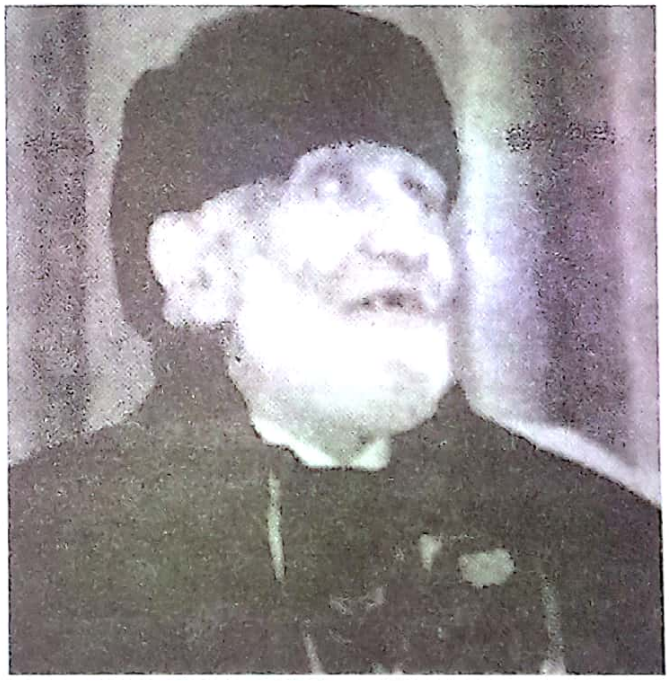

سید الف شاه غضنفر له کوچنیوالي څخه ذهین او زحمتکش وو او د خپلې ورځتیا او زحمتونو په اساس د طبابت په برخه کې د نومیالي

Scanned by CamScanner

شخصیت په توګه وځلېده د پوهاندۍ علمي رتبې ته ورسېد او په خپل ژوند کې یې ډېرې ارزښتناکې څېړنې او لاسته راوړنې لرلې.

نومورې د ۱۳۸۸ لمریز کال په حمل میاشت کې د زړه د حملې له امله د سترګو دید له لاسه ورکړ؛ مګر د دې باوجود یې هم د هېواد او خلکو د خدمت په موخه علمي او څېړنیزې چارې جاري وساتلې.

پوهاند سید الف شاه غضنفر په ۱۳۹۰ لمریز کال په ۸۴کلنۍ کې تقاعد وکړ؛ له تقاعد وروسته یې هم په صحي برخو کې له ګټورو مشورو څخه استفاده کېده.

Scanned by CamScanner

زنداني کېدل

ډاکټر سید الف شاه غضنفر نه په خوانی او نه هم په زړبودی له سیاست او سیاسي فعالیتونو سره علاقه لرله او نه هم د کوم سیاسي ګوند، ډلې او ټپلې غړی او خواخوږی وو. هغه وایي، زمونږ هغه همکاران او ملګري چې په سیاست کې یې ګوتې وهلې تل به خپل ورسپارل شوي کارونه ورځخه پاتې وو او په ناحقه غوندو او مندو کې سترې او سرګردان وو.

سره له دې چې نوموړي نه په سیاست غرض درلود او نه یې له سیاسي فعالیتونو او حرکتونو سره خواخوږي لرله، ټوله ورځ په خپلو علمي څېړنو او طبي هڅو بوخت وو، مګر د دې باوجود د ۱۳۵۷ لمریز کال د اسد په ۱۱ د کودتاه په تور په شخصي غرضونو بنا د ناسم راپور په اساس بندي شو.

راپورچي جنایانو ته ویلي وو چې ښاغلي غضنفر د خپلې امریکایي مېرمن پر مټ چې یوه میاشت دلته وي او یوه میاشت په امریکا کې د کودتاچیانو او امریکایانو اړیکې سره ټینګې کړي او د هغوی همکاري او تعهد یې جلب کړی دی.

هغه وایي، د کورنیو چارو وزارت جنایي چې زه ور وغوښتلم ویل، امریکایي مېرمن لرې؟

ما ویل هو.

ویل چېرې؟

ما ویل، ۱۳۵۷ لمریز کال کې چې لاړه نو بیا هیڅ رانغله، ځکه د مور ستړګې یې ژوبلې دي او د هغې خدمت کوي بهرنیو چارو وزارت نه یې

Scanned by CamScanner

پاسپورټ اخیستی تاسو یې کتلی شئ چې په افغاني پاسپورټ تللې او
بېرته نه ده راغلې.
هغه کیسه کوله، د کورنیو چارو وزارت جنایي څانګې ته یې بوتلم سخت
[redacted]

د یوې فرانسوۍ د ژوند ژغورل

ډاکټر سید الف شاه غضنفر بیروت امریکایي پوهنتون کې د تحصیل پرمهال چې د طب پوهنځي د دریم ټولګي محصل وو، د امریکا د معالجوي او تحقیقاتي پروفیسورانو د ګروپ غړی هم وو. نوموړي همغه مهال د یوې فرانسوۍ مېرمنې چې د ځان وژنې هڅه یې کړې وه، ژوند ژغورلی دی.

هغه سباوون مجلې سره په مرکه کې د دغې فرانسوۍ د ژوند ژغورلو خاطره داسې بیانوي: یوه ورځ یوې ځوانې فرانسوۍ ښځې چې غوښتل یې د خوب د زیاتو درملو په خوړلو سره ځانوژنه وکړي. په بیروت کې فرانسوي ډاکټرانو نظر ورکړی وو چې دا ښځه مړه شوې او د هغې د درملنې هیڅ امکان نشته، په کوما حالت کې یې زموږ د پوهنتون اړوند

Scanned by CamScanner

روغتون ته راوړه، هغه هم په دې خاطر چې د روغتون په سړه خونه کې يې وساتي تر څو فرانسې ته تر انتقال پورې د هغې جسد خراب نشي.

دا ښځه يې چې روغتون ته راوړه د محالجوي او تحقيقاتي ګروپ پروفيسورانو د هغې ښځې د ژغورنې د وروستۍ هڅې مشوره وکړه. ټولو ومنله ناروغ يې مابنام ۷ بجې عمليات خانې ته انتقال کړ درملنه يې پيل شوه، له څو ساعته هلو ځلو او د لابراتواري معاياتو له بشپړولو وروسته د پروفيسورانو د ګروپ مشر په تاسف سره وويل چې مور د دې ناروغ ته نجات نشو ورکولی، ځکه د دوه کارونو ترسره کول سخت او زمور په وس نه دي.

يو دا چې د دې ناروغ د وينې PH د عمليات تر پای پورې هره شيبه له وقفې پرته نشو کنټرولولی او دويم د وينې د تصفيه کوونکې دستګاه لازم مراقبت نشو کولی، ځکه په هر ساعت کې بايد ۲۰۰ لېتره مايع تبادله کړي. ټول ګروپ خواشينی شو اما زه چې دمخه مې په دې اړه څېړنې کړې وې، پروفيسور ته مې وويل د دې دواړو کارونو اجرا زه په غاړه اخلم پروفيسور او د ګروپ ټول غړي خوشاله شول.

مابنام اوه بجې مو چې د هغې درملنه پيل کړې وه ادامه مو ورکړه، ناروغ چې کاملاً په ژوره کوما کې وو د سهار ۴ بجې يې سترګې پرانيستلې، له غرمې مخکې ۱۱ بجې يې د خبرو توان پيدا کړ او د مازديګر پنځه بجې په بستر کې کېناسته له ما سره يې خبرې وکړې.

له روغتون څخه د رخصتېدو پرمهال د ځان وژنې په هڅه سخته پېښمانه وه او د تلو پرمهال چې له دې خبره شوه چې د هغې د نجات سخت کار ما ترسره کړی، نو هره اونۍ راتلله او د ګلونو ګېډۍ يې راکوله.

Scanned by CamScanner

بیروت امریکایی پوهنتون

ښاغلی سید الف شاه غضنفر په ۱۳۳۱ لمریز کال له خپلو دوه نورو ټولګیوالو (رفیق وزیري او کبیر نورزی) سره یو ځای د طب په څانګه کې د تحصیل لپاره په لبنان کې بیروت امریکایي پوهنتون ته لاړ.

د کال په اخر کې یې د ترکیې، ایران، پاکستان، مصر، سوډان او ګنو نورو هېوادونو د زده کوونکو د ازموینې له پایلو د هر ښوونځي د زده کوونکو د نمرو اوسط معلوم کړ، د دغه اوسط له مخې د ۲۰۰ هغو کسانو په منځ کې چې د طب پوهنځي لپاره یې نوم لیکنه کړې وه، حبیبیه لېسه اوله درجه شوه.

د لومړي مقام له ګټلو وروسته د بیروت امریکایي پوهنتون اداري پریکړه وکړه، چې له دې وروسته هر کال د افغانستان د حبیبیه لېسې زده

Scanned by CamScanner

کوونکي له ازموينې پرته پوهنتون کې شاملېدلی شي، مګر د نورو هېوادونو زده کوونکي به د شمولیت ازموینه ورکوي. په دغه کال ۲۰۰ تنه طب ته کاندید وو، چې ۱۸ تنه يې افغانان وو.

ښاغلي سید الف شاه غضنفر څلور کاله وروسته له یاد پوهنتون څخه په کیمیا څانګه کې د لیسانس ډیپلوم په امتیاز سره ترلاسه کړ، یانې له یاد پوهنتون څخه عمومي اول نومره فارغ شو.

په ۱۳۳۸ لمریز کال يې د بیروت پوهنتون طب پوهنځي څخه په لومړۍ

Scanned by CamScanner

درجه د دکتورا ډیپلوم ترلاسه کړ او وروسته د امریکا هارورډ پوهنتون کې د څېړنو د معاون په توګه شامل شو.

لومړی څېړنه یې هایدروجن سره د کاربن د اړیکې د پیاوړتیا په اړه په همغه مالیکول کې د برقي چارج د تاثیر په اړه وه چې پایله یې په دوه بین المللي نشریو کې خپره شوه.

نومورې دوه کاله په امریکا کې د پروتینونو فزیکي کیمیا په څېړنو بوخت وو چې د امریکا علمي مجلو کې د څلورو اثارو په خپرولو بریالی شو.

په ۱۳۴۱المریز کال کې د امریکا متحده ایالتونو اضلاع علمي بنسټ د شل زره امریکایي ډالرو یوه ډالۍ ورکړه، مګر په دغو پیسو یې د کابل طب پوهنځي بیوشیمي څانګه کې د یو څېړنیز لابراتوار لپاره وسایل واخیستل او وطن ته راستون شو. یاد لابراتوار یې ایجاد او په افغانستان کې یې څلور کاله په غیر طبیعي هیموګلوبین څېړنه وکړه چې د هغې پایلې یې د لبنان طبي مجله کې خپرې کړې.

بیاغلي پوهاند غضنفر بیروت امریکایي پوهنتون څخه له فراغت وروسته افغانستان ته د تګ پرځای د لا ډېرو زده کړو او څېړنو لپاره امریکا ته لاړ.

هغه وایي، کوښښ مې وکړ له لبنان څخه امریکا ته لاړشم، ځکه له هغه ځایه تماس او تګ اسانه وو. غوښتل مې څېړنې وکړم او ضمناً مې کوښښ وکړ په یو پوهنتون کې هلته کار پیدا کړم چې معلومات مې وسیع شي، نه دا چې په یو معین شق کې سړی تخصص واخلي او بیا محدود پاتې شي.

Scanned by CamScanner

نوموړي په همدې موخه له خپل یو استاد څخه د امریکا په کوم پوهنتون کې د ځای موندلو غوښتنه وکړه. استاد یې د امریکا هاروړ پوهنتون ته مکتوب ولیکه په مکتوب کې یې ورته ولیکل که تاسو په خپل څېړنیز ډیپارټمنټ او لابراتوار کې ورته ځای ورکړئ، نو زه به له یونسکو څخه ورته سکالرشیپ واخلم او درووبه یې لیږم.

پوهاند صاحب غضنفر وایي، مکتوب هغه امریکایي پروفیسور ته ورسېد چې بیروت پوهنتون کې یې موږ ته فزیکل کمیسټري درس راکاوه او هغه زما د همدغه استاد لاس لاندې چې مکتوب یې ور استولی وو کار کاوه او زما استاد زما ډېر تعریف ورته کړی، بیا یې ور وغوښتلم، د اوسېدو ځای او مصارف یې هم راکړل، نورو محصلینو ته یې د میاشتې ۱۸۰ ډالره ورکول، خو ماته یې د میاشتې ۵۰۰ ډالر تعین کړل. بیا هلته لاړم او کار مې ورسره وکړ. دعلمي څېړنو لپاره هلته لاړم. حاضري مې تغیر کړه له اتو بجو تر یوې تلم لکچر مې اوربده بیا تلم لابراتوار کې مې کار کاوه څلور ساعته مې له رسمي وخت وروسته لابراتوار کې کار کاوه.

Scanned by CamScanner

د ډاکټر غضنفر شخصیت

ډاکټر سید الف شاه غضنفر زحمتکشه ، حلیم، کمینه او خدمتګار انسان وو. تل په علمي او څېړنیزو چارو بوخت وو. خپل ولس او خلکو ته د خیر او منفعت رسولو په فکر کې وو. شپه او ورځ یې خپلو درسونو ته پام کاوه. بریالیتوب ته د رسېدو لپاره یې د طبیعي استعداد ترڅنګ زحمت، کوښښ، تمرکز، ډیسپلین او له وخت څخه اعظمي ګټه اخیستل مهم بلل.

نوموړي د ستونزو او چلینجونو په منځ کې خپلو موخو او هیلو ته رسېدل د زحمتکشه او لویو انسانانو ځانګړنه بلله. هغه به ویل، څومره چې انسان له سختیو او ستونزو سره مخامخېږي، نو همغو مره یې ذهن

Scanned by CamScanner

بنه فعالېږي، خو په دې شرط چې له ستونزو سره د مقابلې په اساسي لارو د فکر او تمرکز تر څنګ خپل کوښښونه هم جاري وساتي.

ډاکټر غضنفر تل له وخت څخه اعظمي ګټه اخیستې. هغه وایي، علي اباد روغتون کې چې وم زیاته مطالعه مې کوله. ځکه ډېر مشران مې لیدلي وو چې په تېر وخت پسې به یې لاسونه مروړل او له هغه څخه د اعظمي ګټې اخیستنې ارمانونه به یې کول. نو ما ویل سبا د دوی په شان په تېر عمر پسې د لاسونو مروړلو پر ځای بنه داده چې سر له اوسه له خپله وخته بنه ګټه واخلم.

علي اباد روغتون کې به ناروغانو د رخصتېدو په ورځ نرسانو ته روپۍ ورکولې، مګر ډاکټر غضنفر چې ان د ځوانۍ او متعلمۍ له وخته یو لړ قوانینو، اصولو او مقرراتو ته درناوی درلود او د هغو کلکه پیروي یې کوله، نو له همدې امله به یې د ناروغ د رخصتېدو په وخت کې په یوه پلمه د دوی له سترګو ځان پناه کړ.

هغه وایي، ما ویل که د ناروغانو پایوازان روپۍ راته ونیسي او وایې نخلم نو دوی ته به ځان کم بنکاره شي، نو دا مې نه ورباندې لوړېدله او نه مې عزت نفس دا منله چې له هغوی څخه دې پیسې واخلم، نو تر دې مې دا غوره ګڼله چې هغه شیبه د دوی له مخې ځان چپ کړم.

بناغلي ډاکټر غضنفر تر پایه پورې شخصي معاینه خانه او لابراتوار جوړ نه کړ، ځکه هغه مهال حکومت د دې لپاره چې استادان خپل تدریس، علمي او څېړنیزو کارونو ته زیات پام وکړي او په نورو کارونو کې بوخت نشي، نو هغوی ته یې د کدر معاش ورکاوه او بناغلي غضنفر همدغه

Scanned by CamScanner

ټرون ته په درناوي نه معاینه خانه جوړه کړه او نه هم لابراتوار. په همغه معاش يې قناعت وکړ او ژوند يې داسې عيار کړ چې ورته کفايت وکړي.
ښاغلی سيد الف شاه غضنفر وايي، دوستانو ډېر ټينګار وکړ ويل، ټول ډاکټران شخصي معاينه خانې لري ته يې ولې ونه لرې؟ ما ويل د افغانستان خلک ډېر فقير دي او زه نه شم کولای چې له دوی څخه فيس واخلم او که تاسو غواړئ چې زه له خپل لږ معاش څخه د معاينه خانې کرايه ورکړم، نوبيا به يې جوړه کړم. هغوی قانع شول او که مې ورته ويلي وای چې د کدر د معاش او خپلو تدريسي او علمي چارو ته د زيات وخت ورکولو له امله معاينه خانه نه جوړوم، نو نه يې راسره منله.
د ۲۰۰۱ ميلادي کال د سپتمبر له پېښې وروسته چې نړيوال افغانستان ته راغلل، نو له افغانستان سره د نړيوالو د همکاريو او مرستو له امله کاري فرصتونه ډېر شول او ډېرو کسانو حتی څو ځايه کارونه لرل او لوړ معاشونه يې اخيستل، مګر ښاغلي غضنفر بيا هم نه په لوړو معاشونو او نه هم په يو وخت کې څو ځايه کار کولو پسې وګرځېد.
سره له دې چې د عامې روغتيا وزارت معين فيض الله کاکړ ورته ويلي وو چې د زرقي محلول په برخه کې له عامې روغتيا وزارت سره د سلاکار په توګه د کار او تنخوا ټرون لاسليک کړي، ځکه د وزارت انکشافي پروژې د سلاکار د تنخوا لپاره مناسبه بودجه لرله.
ښاغلي سيد الف شاه غضنفر د ښاغلي کاکړ دغه وړانديز ونه مانه، هغه ورته ويلي وو، زه نړيوال روغتيايي سازمان (WHO) سره کاري ټرون لرم او دويم قرارداد نه کوم، ځکه چې پيسې يې راته حرامېږي، مګر له معاش

Scanned by CamScanner

او قرارداد پرته چې هره مشوره وي زه مو په خدمت کې يم.
ښاغلي فيض الله کاکړ ورته ويلي وو، د دغه مشاوريت لپاره موږ په بودجه کې پيسې لرو د کوم بل کار يا برخې پيسې نه درکوو. هغه ورته ويلي وو، ماته نړيوال روغتيايي سازمان د هغه قرارداد له مخې چې ورسره لرم يې د مياشتې ۱۲۰۰ ډالر راکوي او هغه زما لپاره کافي دي، زه له قرارداد او معاش پرته وړيا مشورې درکوم. هغه تنخوا چې ماته يې راکوئ، ببرته په همدې پروژه کې په نورو کارونو ولګوئ.

Scanned by CamScanner

وطن پالنه

بناغلي سيد الف شاه غضنفر له خپل هېواد او خلکو سره ځانګړې او ربنتيني مينه لرله. نوموړي هېواد، خلکو او ټولنې سره خپله مينه د طبابت په برخه کې په خپلو علمي او څېړنيزو کارونو او ګټورو خدمتونو وپالله

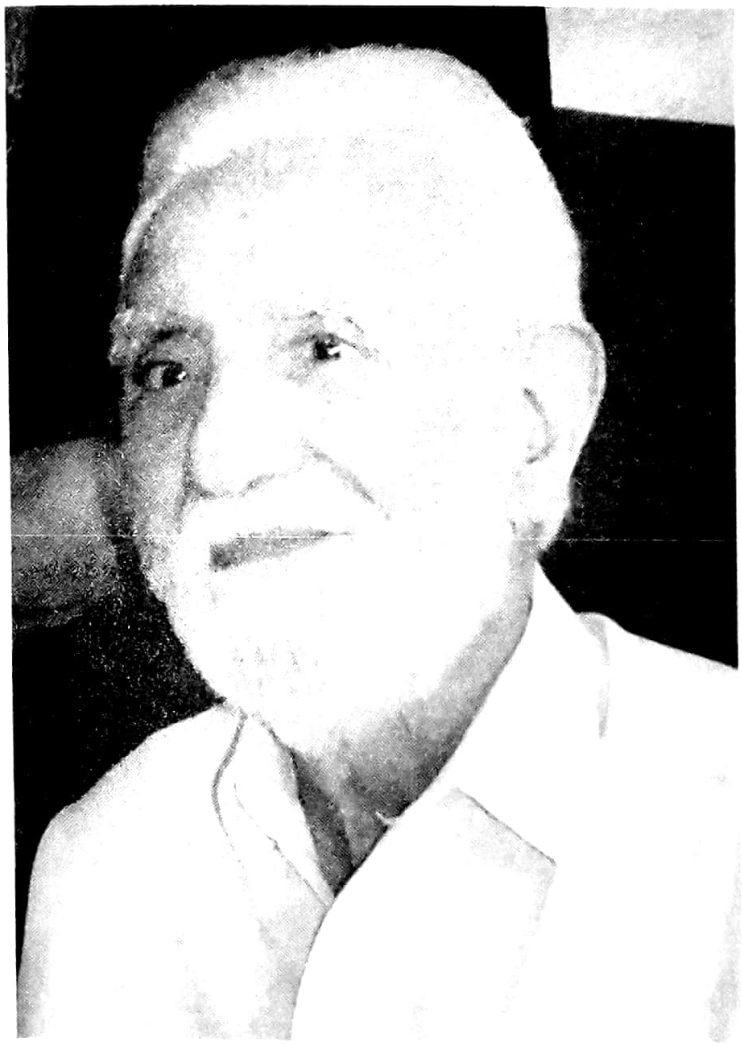

پوهاند غضنفر تر پايه د ولس او خلکو په خدمت کې نه د ستړيا احساس وکړ او نه يې هم د ډېرو امکاناتو باوجود په کوم بهرني هېواد کې د پناه اخيستو او ژوند کولو شوق وکړ، حتی په سختو او جنګي

Scanned by CamScanner

ټرابطو کې يې هم خپل هېواد او خلک يوازې پرېښودل او نه يې هم له خپلو علمي او څېړنيزو خدمتونو څخه لاس واخيست.

امريکا کې د تحصيل او څېړنو پرمهال امريکايي څېړونکو او پروفيسورانو په امريکا کې پاتې کېدو ته وهڅاوه، خو ښاغلي غضنفر تر پايه د هغوی وړانديزونه مانه.

استاد غضنفر وايي، ماته يې ډېر وويل، همدلته پاتې شه او له موږ سره کار وکړه، ما هېواد ته د ستنېدو او خدمت لپاره خپل پاسپورټ ورته پلمه کړ، ما ويل زما پاسپورټ موقت او دوه کلن دی. د پاسپورټ نمبر يې رانه واخيست او د امريکا مقاماتو سره يې خبرې وکړې. بله ورځ چې راغی ويل، خبرې مې وکړې، د پاسپورټ ستونزه دې حل کېږي دا درته بدلوو.

زه چې په امريکا کې پاتې کېدو ته لېوالە نه وم، نو هغوی ته مې وويل، د پاسپورټ د بدلولو لپاره بايد زموږ سفارت سره وغږېږئ. په سفارت کې تورياڵی اعتمادي کلتوري رئيس وو، هغه ته مې ليک وليکه چې زما د پاسپورټ د بدلولو لپاره تاسو ته يو درخواست درځي لطفاً مه يې منئ، ځکه زه غواړم چې بېرته خپل وطن ته لاړ شم او هلته د طبابت په برخه کې خپل علمي او څېړنيز کارونه شروع کړم.

ممکن ځيني فکر وکړي چې هغه مهال خو په افغانستان کې امن او ثبات وو، د خلکو روزګار ښه وو او ژوند په خوښۍ تېرېده، ځکه نو په بهر کې اوسېدو او ژوند کولو ته خلکو چندان ارزښت نه ورکاوه، مګر د جګړې په کلونو کې يا له هغه را وروسته ډېر افغانان د هېواد پرېښودو ته اړ

Scanned by CamScanner

شول، خو دويم ځل د جګړو په کلونو کې چې خلک په ډېرو مرګونو او له خطره ډکو لارو اروپا او امريکا ته د تلو په هڅه کې وو، ښاغلي سيد الف شاه غضنفر ته بيا په امريکا کې د اوسېدو چانس برابر شو او بيا يې هم د امريکا پرځای خپل وطن د ژوند او کار لپاره غوره وباله.

ډاکټر غضنفر وايي، په پېښور کې مې اولادونو د امريکا د لاټري فورم راوړ، ويل راځئ چې ډک يې کړو. د دوی د خوښۍ لپاره مې هغه فورم ډک کړ. دري کاله وروسته يوه ورځ چې له جلال اباد پوهنتون څخه پېښور ته ورسېدم، نو اولادونو مې ويل امريکا سفارت د دوشنبې په ورځ ټليفون کړی وو، چې يو ځل سفارت ته راشه. هغوی ورته ويلي وو چې اوس کور کې نشته، پنجشنبې ته راځي. په هغه ورځ يې بيا زنګ وواهه، خبرې مې ورسره وکړې په ټليفون يې راته ويل، راشه ګرين کارټ دې واخله.

ما ويل ما کله درخواست کړی وو؟

ويل، هيڅ دې نه وو کړی؟

ما ويل نا.

ويل کوم فورم دې نه وو ډک کړی؟

ما ويل يو لاټري فورم وو.

ويل دا همغه دی.

ما ويل، ولا زه علاقه نه لرم

ويل ته يقيني يې؟

ما ويل هو. مخه ښه مې واخيسته او ټليفون مې کېښود، ځکه ما غربي او له وطنه بهر ژوند ليدلی وو. د ژوند او کار هغه ابرو او عزت چې په خپل وطن کې وي په هيڅ بل ملک کې نه وي. بايد ټول وطنوال پوه شي چې خپل وطن هم موږ ته ابرو دی او هم عزت. هر شی دی.

Scanned by CamScanner

د ایډز د تشخیص لابراتوار

پوهاند سید الف شاه غضنفر په افغانستان کې د ایډز د تشخیص لابراتوار د جوړولو ویاړ لري. هغه وایي، د روغتیا تدریسي موادو کنفرانس کې د ګډون لپاره افریقا ته تللی وم. پروفیسور ډالینګ د ایډز د مخنیوي په اړه یو فلم راوښود او توصیه یې وکړه کله چې ببرته هېواد ته لاړې کوښښ وکړه چې د ایډز مخنیوي کې کار او هلې ځلې وکړې.

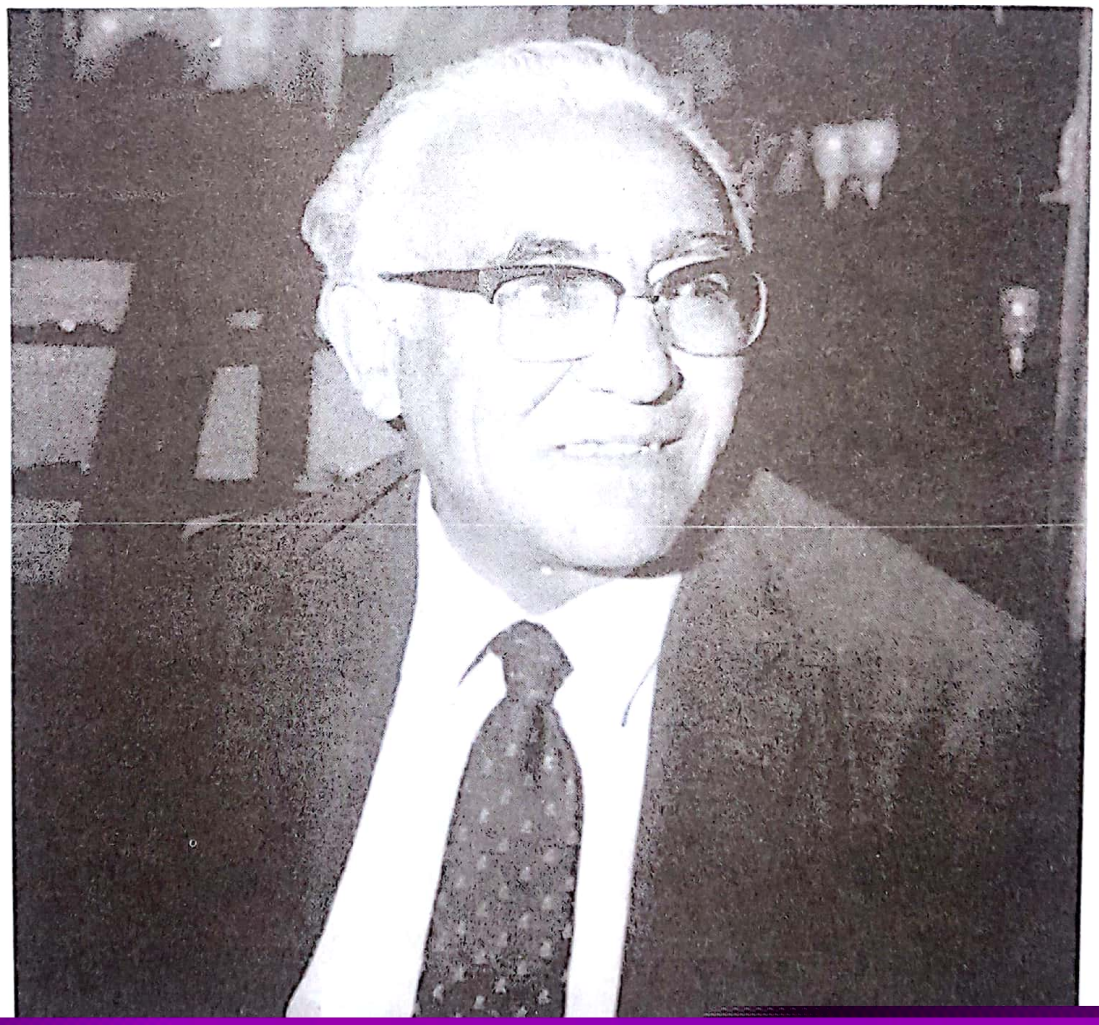

د سیروم جوړولو فابریکه

ډاکټر سید الف شاه غضنفر په افغانستان کې د زرقي محلول یا سیروم جوړولو مخکښ دی. هغه وایي، په ۱۹۶۴ میلادي کال نیویارک ته یو

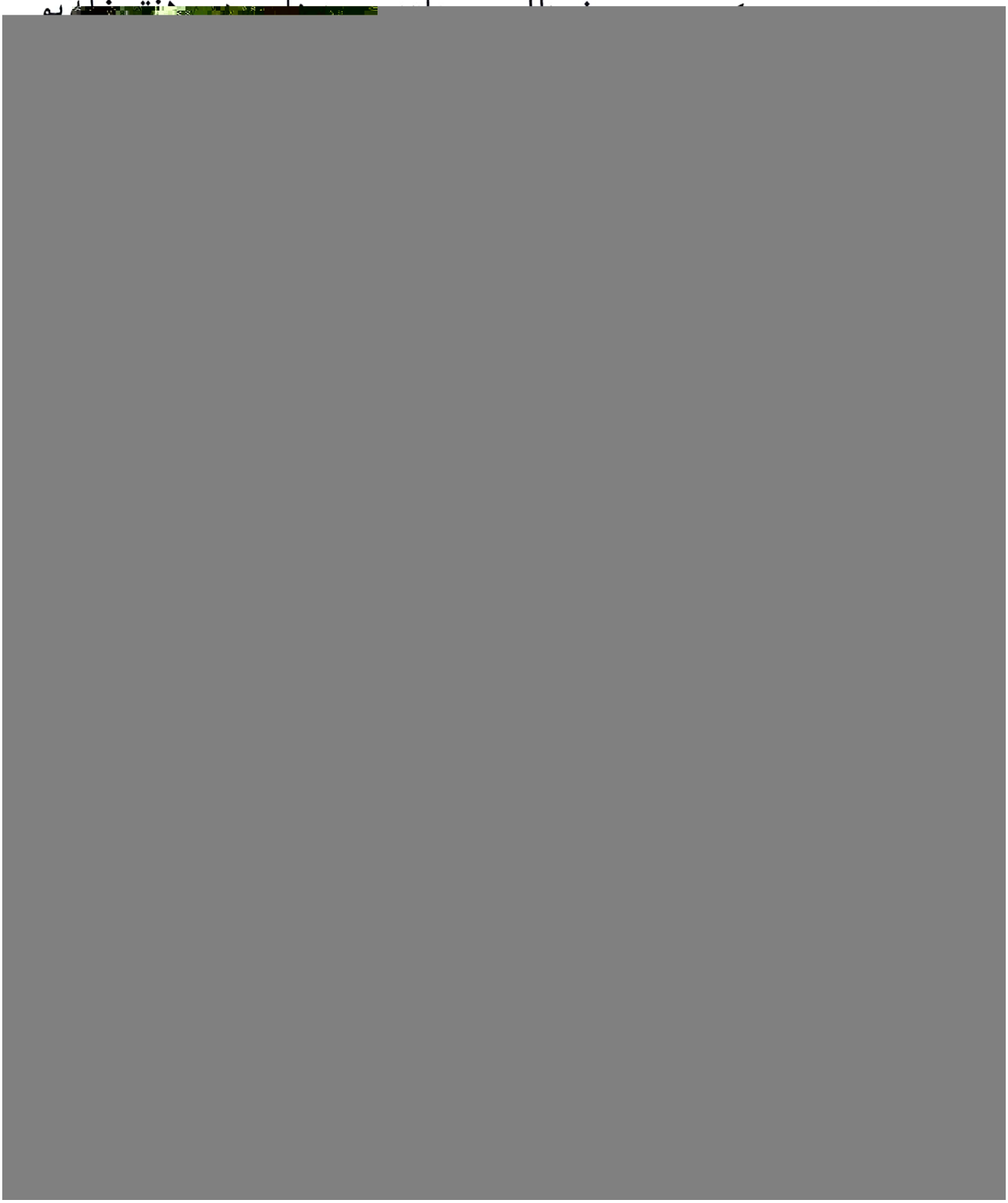

Scanned by CamScanner

د هارورډ پوهنتون استاد معلومات او ریفرنس راکړل او راته وې ویل، د محلول جوړولو لپاره اساسي خبره داده چې د ټیوب او بوتل داخل پاک وساتئ او مقطرې اوبه مه پرېږدئ چې ځنډنی شي. تازه يې محلول او تعقیم کړئ. په ۱۳۴۲ لمریز کال کې مې په علي اباد روغتون کې د دې زرقي محلولو د جوړولو اقدام وکړ.

بل ځل عامې روغتیا وزارت د پاستور انستیتیوټ ایجاد ته واستولم پیسې المانیانو ورکولې، خو هغوی موافقه ونه کړه، بیا مې په قرغه کې په ۵۸ جریبه ځمکه باندې د واکسین او سیروم په نوم یو انستیتیوټ جوړ کړ چې اوس يې هم ودانۍ شته او همغه زرقي محلول چې ما علي اباد کې انکشاف ورکړی وو قرغې ته انتقال شو او هلته ځینې نور ماشینونه هم راوړل شول.

په افغانستان کې د جنګونو له کلونو دمخه يې ډېر ښه کارکاوه، ځکه چې ټولو صحي مراکزو ته مې وړیا دا زرقي محلول ورکولو، خو د جنګونو پرمهال د هېواد د نورو تاسیساتو په څېر دغه فابریکه هم ویجاړه شوه. په دې وروستیو کې عامې روغتیا وزارت ۷ میلیون ډالر بودجه ورته ځانګړې کړې، په دې هیله چې ژر ورغاول شي.

وزیر صاحب دا مسوولیت ماته سپارلی چې د ماشینونو مشخصات پیدا کړم چې د کال له ۱۵ څخه تر ۱۸ میلیون لیتر سیروم او پنځوس میلیون امپول دلته تولید شي. ماشینونه انتخاب او اعلان شوي دي او نړۍ کې به يې قراردادونه وشي او ممکن په دوه کالو کې کار شروع او ټول افغانستان ته سیروم ورکړي.

Scanned by CamScanner

بيلابيلي دندې

استادي:

پوهاند ډاکټر سيدالف شاه غضنفر په ۱۳۴۱المريز کال له امريکا څخه افغانستان ته له راستنېدو وروسته بيوشيمي ډيپارټمنټ کې د پوهندوی علمي رتبه د کابل پوهنتون طب پوهنځي علمي کدر کې شامل شو او په طب او فارمسي پوهنځيوکې يې بيوفزيک، بيوشيمي، عضوي او تحليلي کيميا تدريسوله. د پوهنوال او پوهاند رتبې ته د ترفيع شرايط يې پوره کړل.

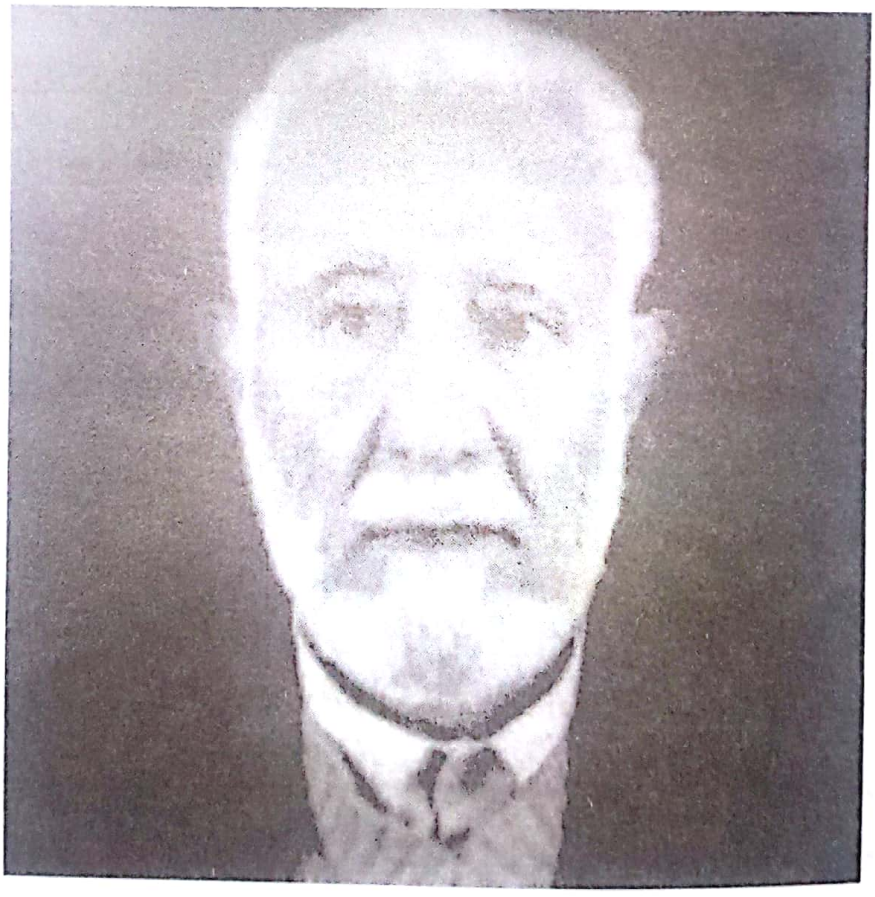

ډاکټر سيدالف شاه غضنفر

Scanned by CamScanner

نومورې به د تدريس د نويو مېتودونو، د درسي مفاهيمو او موضوعاتو د اسانه کولو، د تدريس د موثرو لارو، عملي بېلګو او شخصي کيسو او تجربو پر مټ خپل تدريس محصلينو ته دومره په زړه پورې کړ چې د اسانه زده کولو تر څنګ به يې ورځخه لذت اخيست. له دې امله به د ده په درسي ساعت کې تل محصلين حاضر وو.

هغه وايي، د تدريس پرمهال مې تل ځان د شاګردانو سويې ته راټيټاوه او له همدې زاويې مې خپل تدريس عياراوه. د محصلينو په حافظه مې اتکا نه کوله کوښښ مې کاوه چې استدلال ور زده کړم. ازموينه کې مې هم له دوی څخه استدلال غوښتی دی، ځکه څومره چې عمر زياتېږي حافظه کمزورې کېږي او استدلال قوي کېږي.

بناغلي غضنفر به خپلو شاګردانو ته ويل، هر وخت مو چې په درس کې څه ستونزه او پوښتنه لرله، دې پسې مه ګرځئ چې وخت دی، ناوخته ده، بنار دی، بازار دی، پوهنځی دی، ټولګی دی مقصد هر چېرې چې وئ، نو ډاډه خپله پوښتنه وکړئ.

بناغلي سيد الف شاه غضنفر د لسيزو تدريس تر څنګ ۲۵ علمي او څېړنيز اثار هم وليکل چې د هېواد د طب پوهنتونونو او پوهنځيو کې اکثر د ده ليکلي اثار تدريسېږي.

پوهاند غضنفر چې د پخواني امريکايي عالم د طبي فزيولوژي ديارلسم کتاب Medical Physiology V. Mount ولوست، نو د هغه کتاب د حجرې فزيولوژي د رياضي اساساتو مبحث چې له ۳۰ مخونو زيات وو د هغه تېروتنې يې سمې کړې او بيا يې اصلاح شوې بڼه د پست له لارې

Scanned by CamScanner

مولف ته واستوله
ښاغلی غنضفر وایي، د تصحیح له ور استولو وروسته لیکوال لیک راته راولېږه او د مننې تر څنګ یې ژمنه کړې وه چې په راتلونکي چاپ کې به دا اصلاح په پام کې ونیسي. بیا مې یو وخت چې دویم چاپ کتاب وکوت، نو زما سمونې یې تطبیق کړې وې.

د طب انستیتیوټ ریاست

د طب پوهنتون چې هغه مهال یې طب انستیتیوټ باله د دې ریاست په ښاغلي ډاکټر سید الف شاه غضنفر باندې تحمیل شو او د دغه تحمیل کیسه داسې کوي: هغه مهال زه د عامې روغتیا وزارت د بهرنیو اړیکو رئیس وم. د طب انستیتیوټ ریاست ته اته تنو ځانونه نومولي وو، اعجازي صاحب[پوهاند مهراحمدز اعجازي] خواهش رانه وکړ چې په هغه برخه کې همکاري وکړم.
پوهنتون، علومو اکاډمی، پولیتخنیک او نورو ځایونو کې د نوماندانو تر منځ دا رقابت ما لیدلی وو، کله به چې د هغوی له منځ څخه یو تن رئیس شو، نو نور ټول یې برخلاف کېدل او کار یې سم نه کاوه، نو چې ما ولیدل دلته اته تنه کاندیدان وو، نو اعجازي صاحب ته مې وویل، دا ښه نه ده. هغه وویل نظر دې څه شی دی؟
ما ویل نظر مې دادی چې یو سابقه دار استاد به قانع کړو چې دغه ریاست ومنې او بیا به نور استادان را وغواړو او د هغوی موافقه به واخلو چې دا د رئیس په توګه منئ که نا؟ که یې موافقه وکړه بیا دې هغه ځان کاندید کړي او رایه به ورکړو، زه لاړم ټول استادان مې ولیدل هیڅوا هم قناعت نه

Scanned by CamScanner

پوهاند غضنفر

د درسي موادو يو څېړنيز کنفرانس کې د ګډون په موخه دمشق ته لاړم، زه لا هملته وم چې دلته داخلي جنګونه شروع شول، هېواد ته الوتنې نه وې، بيا نو په ۲۹ د نومبر پېښور ته لاړم، دلته جنګونو شدت وموند انستېيتوټ او زما کور وسوځېدل زه په پېښور کې بند پاتې شوم. اريانا طياره رانغله، د پاسپورټ او ويزې وخت هم ختم شو، دوه درې مياشتې وروسته د عامې روغتيا نړيوال سازمان چې له ما څخه خبر شوی وو، نو اسلام اباد ته يې ور وغوښتم او راته ويل يې سر له نن څخه زمونږ مامور

Scanned by CamScanner

کاوه. بالاخره مې مولانا رحیمي قانع کړ چې ریاست ومني.
استادان مې چې راټول کړل ډاکټر صاحب افضل انور راته ویل ته دا موضوع استادانو ته تشریح کړه. ما د موضوع په اړه هغوی ته معلومات ورکړل. بالاخره څو استادانو ته مې وویل تاسو د انسټیټیوټ ریاست منئ؟ هغوی ونه منله
بیا مخکې له دې چې ووایم مولانا رحیمي زه پیشنهادوم، نو ډاکټر صاحب موسی وردګ وویل بهترین رئیس په خپله ډاکټر غضنفر دی، د دې په خاطر چې ده لا پخوا چې نه یې صلاحیت درلود او نه هم مسوولیت، نو کتابتون او مطبعه یې جوړ کړل له دې سره یو ځل ټولو چک چکې کړې حیران شوم اخر کې اعجازي صاحب وویل وې منه بیا د انسټیټیوټ رئیس شوم پروګرام مې تجدید نظر کړ.

Scanned by CamScanner

يې بيا مې کار پيل کړ.
د عامې روغتيا نړيوال سازمان سره مې د ښوونې او روزنې د متخصص په توګه کار کاوه. زما د دندو لايحه دا وه چې بايد درسي مواد وليکم او د صحي علومو کاريکولم باندې بيا کتنه وکړم او نوي مواد ورته وليکم يوه موده اسلام اباد کې وم تقريباً نيم کال وروسته بيا دفتر جلال اباد ته انتقال شو او زه جلال اباد ته راغلم او هلته شنبې راتلم د اونۍ تر اخره او بيا د اونۍ پای کې پېښور ته خپل کورته تلم. جلال اباد کې مې د پوهنتون روغتون کې د وينې بانک جوړ کړ. کتابونه مې ليکل. لابراتواري پروسيجرونه مې هلته شروع کړل او کابل کې مې چاپ کړل. فزيکي علومو کتاب مې جلال اباد کې وليکه.

د عامې روغتيا موسسې رياست

ډاکټر سيد الف شاه غضنفر له ۱۳۵۰ څخه تر ۱۳۵۲ کال پورې د عامې روغتيا موسسې رئيس وو او په دوه کاله کې يې په روغتونونو او روغتيايي مرکزونو کې ۴۶ لابراتوارونه جوړ کړل.
پوهاند غضنفر به د درملو کيفيت په خپله کنټرولاوه او کوم درمل به چې په ټاکلو معيارونو برابر نه وو، نو هغه به يې ببرته مستردول. يوه ورځ يو شرکت چې بې کيفيته درمل وارد کړي وو، نو د هغو درملو د واپس کولو جدي هدايت يې ورکړی وو. د شرکت مسوول ډېر عذرونه او زاری کړې وې واسطې او وسيلې يې هم برابرې کړې وې، خو پوهاند صاحب غضنفر دا هر څه رد کړي وو.
کوم چا د ياد شرکت مسوول ته ويلي وو چې پوهاند غضنفر د سيدانو مذهبي کورنۍ پورې تړاو لري او هغه هيڅ ډول واسطه، وسيله او رشوت

Scanned by CamScanner

نه مني، نو يو څو د ورېښمو (ابرېشمي) جای نمازونه واخله او د ډالی په توګه يې ورکړه. بله ورځ يې جای نمازونه وروړي وو. پوهاند صاحب سره له ليدلو او د چای له څښلو وروسته يې ورته ويلي وو چې مور تاسو ته يوه ناچيزه ډالی راوړې په دې هيله چې وې منئ. بيا يې شپږ ابرېشمي جای نمازونه ورکړي وو.

پوهاند سيد الف شاه غضنفر د جای نمازونو په ليدلو سره پوه شوی وو چې دا حتماً د همغه شرکت ډالی ده چې ده يې دوا مسترده کړې ده، بيا يې نو ورته ويلي وو دا چې زه سهار وختي له خوبه ويښ شم، په سړو اوبو اودس وکړم او د خدای د رضا لپاره لمونځ وکړم او هغه هم د رشوت په جای نماز، نو ته خپله فکر وکړه چې دا مناسبه ده؟

بيا يې لږ په تونده لهجه ورته ويلي نو شپږ جای نمازونو ته څه اړتيا وه، ويل جای نمازونه دې در سره واخله او چې بيا دې ونه ګورم او نه هم زما د تېرېستلو هڅه وکړې.

د عامې روغتيا وزارت د پلان رياست

پوهاند سيدالف شاه غضنفر له ۱۳۵۲ څخه تر ۱۳۵۵ کال پورې د عامې روغتيا وزارت د پلان رئيس په توګه مقرر شو. پلازمېنه کابل کې جمهوريت روغتون، ملالی زېږنتون، د عامې روغتيا وزارت مرکزي ستاک، د واکسين او سيروم انستيتيوټ، د ننګرهار، کندهار او هرات ولايتونو روغتونونه او صحي مرکزونه او د افغانستان د صحي علومو انستيتيوټ چې اوس د غضنفر د صحي علومو انستيتيوټ په نوم يادېږي د ده د رياست پرمهال جوړ شول.

Scanned by CamScanner

د بلخي ابن سينا درملځي موسسې رياست

ډاکټر سيد الف شاه غضنفر له ۱۳۵۵ لمريز کال څخه تر ۱۳۶۰ لمريز کال پورې د بلخي ابن سينا درملځي موسسې چې اوس يې د فارمسي چارو رياست بولي رئيس وو.

د نومورې د رياست پرمهال د هر روغتون مخې ته دولتي درملتونونه جوړ شول. همدارنګه يې د جنريک درملو پلان چې پخوا طرحه شوی وو د اجرا وړ وګرځاوه. ښاغلی غضنفر وايي، دوا مې جنريک کړه او د دوا قيمت مې ارزانه کړ او باکيفيته درمل په مناسب جنريک همغه کيفيت تقريباً څلور برابره ان تر دې هم ډېر ارزانه کړل.

په درملتونونو کې پيټنټ او جنريک دواړه ډوله دوا وه. دوا ساز ته مې ويلي وو کله چې نسخه راځي ورته ووايئ که پيټنټ اخلئ په دغه بيه او که جنريک اخلئ دغه نرخ ده. مثلا سيلوريخ يو تابليت يې ۱۳ نيمې افغانۍ وو. ما له ايټاليا اليپينرول وارد کړل چې ۹۵ پول يې بيه وه يانې يوه افغانۍ هم نه کېده. نسخه به چې راتله ورته ويل به يې که سيلوريخ اخلئ په دغومره ده او که اليپينرول اخلئ، نو په دغومره ده. دوا به يې چې استعمال کړه، نو بل ځل به يې خپله ويل همغه ارزانه دوا راکړئ.

افغانستان لومړنی هېواد وو په نړۍ کې د جنريک درملو په برخه کې بريالی شو. درملتونونو کې مو هم پيټينټ دوا کېښوده او هم جنريک رقابت مو وکړ او بريالي شو. پرنسيپ يې اوس هم مروج دی. بايد جنريک په لوی نوم وليکل شي. او پيټنټ کوچنی وليکي.

Scanned by CamScanner

د پوهاند غضنفر د خدمتونو قدرداني

د لوګر په کلنګار کې په یوه بې وزله کلیوالې کورنۍ کې زېږېدلي سید الف شاه د خپلو زحمتونو او کوښښونو پر مټ په خپل وخت کې ډېرو بریالیتوبونو ته ځان ورساوه او د خپلې پوهې، تجربو او وړتیا له برکته یې هېواد او ټولنې ته د طبابت په برخه کې د قدر وړ خدمتونه وکړل.

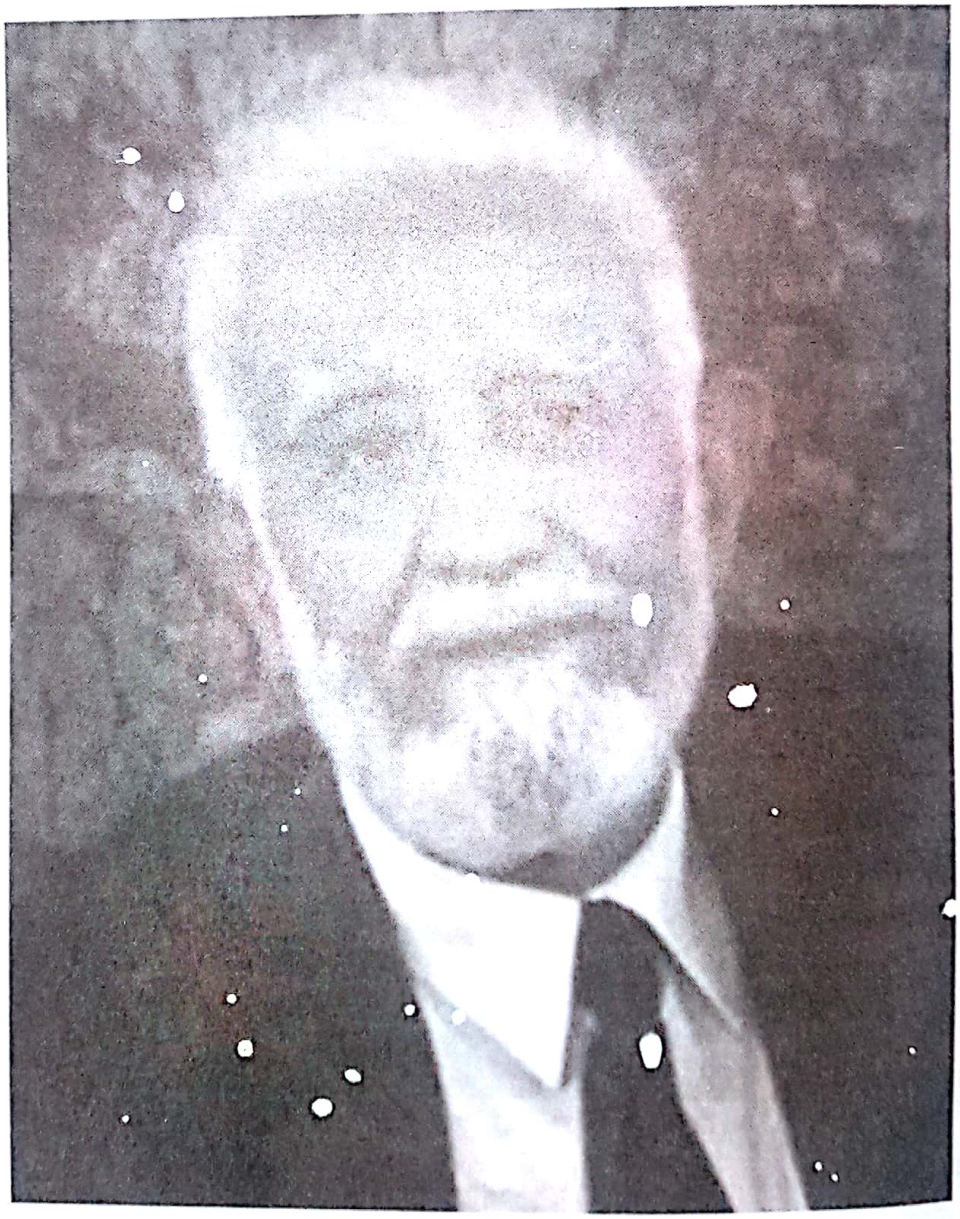

Scanned by CamScanner

ښاغلی غضنفر یو له هغو بختورو انسانانو څخه وو چې په همغه ټولنه کې چې په اړه یې دا مشهوره ده چې په ژوندیو کې ښه او په مړو کې بد خلک نه لري یانې خپل خدمتګاران په ژوندونې نه پالي، مګر دی په کې په ژوندونې تقدیر او ونمانځل شو، درناوی یې وشو. هلوځلو او خدمتونو یې په ژوندونې رنګ راوړ.

د عامې روغتیا وزارت په وړاندیز او د جمهوري ریاست په منظوري د استاد غضنفر د قدر وړ خدمتونو د قدردانۍ په موخه د ۱۳۸۸ لمریز کال د سرطان په ۱۸ د عامې روغتیا وزیر محمد امین فاطمي او د لوړو زده کړو وزیر ډاکټر محمد اعظم دادفر نوموړي ته د سید جمال الدین افغان عالي دولتي نښان ورکړ.

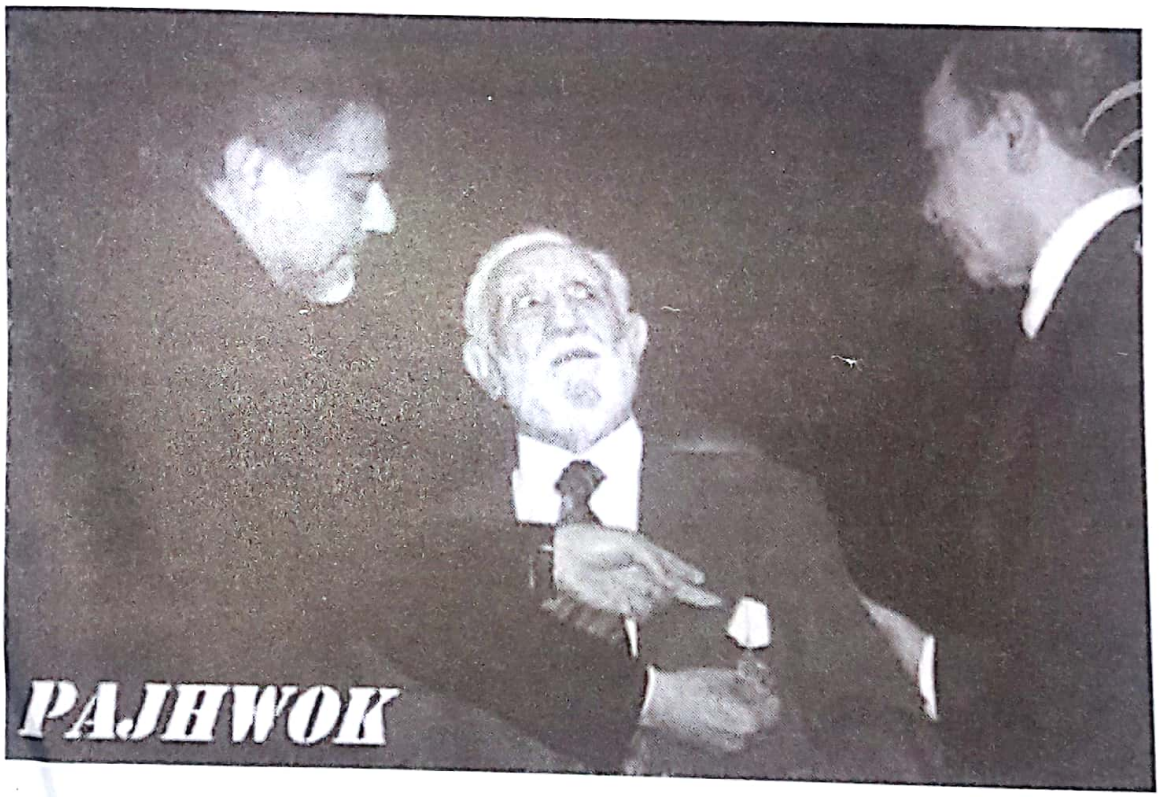

Scanned by CamScanner

همدارنګه عامې روغتیا وزارت د ۱۳۹۱ لمریز کال د قوس په ۲۷ په افغانستان کې د طبابت اخلاقو ارتقا کنفرانس کې د ښاغلي ډاکټر سید الف شاه د خدمتونو د تقدیر په خاطر نومورې ته د "استاد غضنفر" په نوم جایزه ورکړه او په پام کې ده چې دغه جایزه هر کال د کال تر ټولو غوره ډاکټر ته ورکړي.

همدا ډول د په هاند سید الف شاه غضنفر د خدمتونو او علمي کارونو د

Scanned by CamScanner